

APLIKOVANÉ POHYBOVÉ AKTIVITY V TEORII A PRAXI

2020 / ROČNÍK 11 / ČÍSLO 2

Editorial

Vážení čtenáři našeho časopisu,

skoro by se dalo napsat: „všechno zlé je k něčemu dobré“, nebo možná „něco končí a něco nového začíná“, popřípadě ještě pozitivněji „konec dobrý, všechno dobré“.

Rok 2020 je rokem, který tu už dlouho nebyl a postavil nás všechny před výzvy, s jakými naše generace současných dvacátníků až šedesátníků nebyla nikdy konfrontována. Změny se dotkly všech sfér, vzdělávání nevyjímaje. Když už jsme u těch frází, snad by se hodila ještě jedna – „když se kácí les, lítají třísky“. Je nutné přijímat různá opatření a řada z nich není právě „friendly“ pro skupiny pedagogů nebo žáků, ty se speciálními vzdělávacími potřebami nevyjímaje.

V letech 2017 až 2020 měly tři spolupracující týmy z Fakulty tělesné kultury, Fakulty tělesné výchovy a sportu a z organizace CUOK možnost dokázat, že v České republice umíme naprosto unikátním způsobem zahájit poradenskou činnost v oblasti inkluzivní tělesné výchovy, a to s přesahem do tříd a škol primárně vyučujících žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i do oblasti volného času, popřípadě sportu. První rok činnosti se většinou odvíjí ve smyslu hledání cest, metodiky práce, personálních otázek a rozvoje komunikace se spolupracujícími organizacemi. Česká republika má velkou výhodu v tom, že významná část těchto aktivit byla započata již před více než 10 lety a cesty ke spolupráci a uplatňování inovovaných metodik byly „vyšlapané“. Druhý rok je dominantně zaměřen na ověření těchto metodik interně doškolenými pracovníky-konzultanty APA. Vrchol v podobě systematické práce s prokazatelnými výsledky, které by explicitně potvrdily význam a přínos těchto pracovníků pro cílovou skupinu žáků a pedagogů, však byl situací na jaře roku 2020 značně narušen.

Jsmo nesmírně rádi za to, že i přes tyto problémy máme možnost dále ve své činnosti pokračovat, byť v omezené míře. MŠMT laskavě souhlasilo s prodloužením financování projektu, který poskytuje servis i pro začátek nového školního roku 2020/2021. Olomoucký kraj projevil do té doby nevidaný zájem a rozvoj systematické práce konzultantů APA označil za jednu z priorit pro příští tři roky. Rozhodl se financovat aktivity týmu, který na území Olomouckého kraje v bezprostředním spojení s PPP a SPC Olomouckého kraje vytvoří servisní podporu, jež nemá v jiných krajích či regionech z celé Evropy obdobu. Dopady projektu ve smyslu systematické podpory a jeho další udržitelnost jsou však do určité míry patrné také v kraji Středočeském, Ústeckém či Jihočeském. Některé z nich zařadily podporu inkluzivní TV jako součást větších systémových celků, jiné se na implementaci připravují. Nezbyvá tedy nic dalšího než popřát všem z nás pevně zdraví, pozitivní mys a vytrvalou snahu o hledání cest pro řešení nenadálých situací. Konzultantům APA přejeme, ať nadále umožňují pedagogům klidněji pracovat, všem žákům nalézat radost v pohybu a rodičům mít větší radost ze života a ať dokážou se všemi profesními partnery vytvořit společně pracovní týmy, ze kterých budou mít užitek VŠICHNI.

Za redakční tým garant projektu Společně v pohybu Ondřej Ješina, s pozdravem šéfredaktorka Julie Wittmannová

PRAXE

■ Osobnost v oblasti APA (redaktorka rubriky

- Julie Wittmannová)
Bambus jede 2
Petr Bárta, Martina Stoklásková
Otto Vala a České hnutí speciálních olympiád 4
Tereza Pekárková, Vikoria Dubecká
Rozhovor studentů 1. ročníku bakalářského studia Aplikované TV a sportu osob se specifickými potřebami na UK FTVS s osobnostmi českého paraspportu 6
Ondřej Hanuš, Adam Lovecký, Radek Palkoska
Jak lidé s handicapem pohlížejí na možnost sportovat a kde mají začít? 7
Kristýna Homolková, Nikita Mašterová

■ APIV – příklady dobré praxe

- Volnočasová aktivita ve vodním prostředí v AC Baluo 8
Klára Botková
Expedice Přes Bar 2020 9
Alena Růžičková

■ Pohyb pro inkluzi – příklady dobré praxe

- Co nového na UK FTVS v první polovině roku 2020 11
Jitka Vařeková, Klára Daďová, Ilona Pavlová, Marie Cahlíková
Příměstský sportovní tábor pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami a jejich kamarády na UK FTVS 13
Klára Daďová, Marie Cahlíková
Zpráva z 3. odborné stáže pro pedagogické pracovníky, podpořené projektem „Pohyb pro inkluzi“ UK FTVS Praha 15
Ilona Pavlová

■ PEL-MEL z APA

- První MČR v parapaddleboardingu 17
Ivana Wengrynová
Ohlédnutí za dnem v ČHSO 18
Hana Válková, ČHSO
9. ročník Evropských her handicapované mládeže
Emil open – pozvánka 20
Alena Skotáková
Kolečko spojuje 21
Saša Gebauer
Integrovaný pobytový tábor – Dům dětí a mládeže Litovel 21
Lucie Kvapilová, Veronika Mlčáková, Lucie Šlegrová
Pozvánka konference Křížem × krázem na mAPĚ 23
Pozvánka konference Pohyb a prožitek 24

TEORIE

■ Metodika podpůrných opatření v ITV

- Předmluva 25
Metodika podpůrných opatření v inkluzivní tělesné výchově (ITV) 26
Ondřej Ješina a tým Centra APA, FTK UP v Olomouci

Redakční rada: Mgr. Julie Wittmannová, Ph.D. (šéfredaktor, FTK UP v Olomouci), Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D. (zástupce šéfredaktora, FTK UP v Olomouci), Doc. PaedDr. Ladislav Bláha, Ph.D. (PedF UJEP Ústí nad Labem), Doc. Mgr. Martin Kudláček, Ph.D. (FTK UP v Olomouci), Mgr. Věra Knappová, Ph.D. (ZCU v Plzni), doc. PaedDr. Jitka Kopřivová, CSc. (FSpS MU Brno), Prof. PaedDr. Milada Krejčí, CSc. (VŠTVS Palestra v Praze), prof. PhDr. Jela Labudová, CSc. (FTVŠ UK Bratislava, Slovensko), Mgr. Iva Obrusníková, Ph.D. (University of Delaware, USA), Mgr. Svatava Panská (FTK UP v Olomouci), prof. PhDr. Hana Válková, CSc. (FSpS MU Brno), PhDr. Jitka Vařeková, Ph.D. (FTVS KU v Praze), Mgr. Tomáš Vyhliďal (FTK UP v Olomouci) doc. PhDr. Markéta Švamberská Šauerová, Ph.D. (VŠTVS Palestra v Praze). Za jazykovou a stylistickou správnost článků zodpovídají autoři. Foto na obálce: Gabriela Adámková. Vydala a vytiskla Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, www.upol.cz/vup, e-mail: vup@upol.cz. K vydání připravila Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci ve spolupráci s Českou asociací aplikovaných pohybových aktivit (ČAAPA). Olomouc 2019. Vychází dvakrát ročně. Časopis je od r. 2011 registrován v databázi EBSCO. ISSN 1804-4204 (print). ISSN 1804-4220 (on-line). Reg. č. MK ČR E 19549.

Osobnost v oblasti APA*(redaktorka Julie Wittmannová)***Bambus jede**

Pavel Bambosek (35) sportuje celý svůj život i přes překážky, které před něj život postavil. Lyžování na monoski se věnuje na vrcholové úrovni a golfem vyplňuje letní sezónu. Sportu se věnuje natolik, že by v zimě mohl bydlet na sjezdovce a v létě na golfovém hřišti. Ve volných chvílích, když zrovna nesportuje, dělá ambasadora v projektu VZPoura úrazům, který se zabývá prevencí a nehodami v souvislosti s mladistvými a dětmi. V rozhovoru odhaluje úskalí sportovních svazů, snahy o získání finanční podpory a osobní dojmy z paralympiády.

■ **Zdravíme tě, Pavle! Prosím, představ sebe a svůj typ postižení.**

Pádem z výšky asi 10 m v roce 2002, v mých 17 letech, jsem si poranil páteř a míchu v přechodu hrudní a bederní, tedy Th12 – L1. Díky tomu mi zůstal funkční trup a ruce.

■ **Když sis po zranění vybíral sporty pro tělesně postižené, díval ses na finanční náročnost konkrétního sportu nebo dostupnost sportovního vybavení? Podle čeho ses rozhodoval?**

Na finanční stránku jsem tenkrát moc nekoukal. Spíše jsem zjišťoval, jaké sporty se vůbec dají dělat, jaké pomůcky jsou k nim potřeba, jak fungují, kde se dá sport vyzkoušet a také dále provozovat. Sportů jsem vyzkoušel spoustu, ale naplno jsem se začal věnovat až lyžování na monoski a k tomu jsem časem přidal golf z paragolferu.

■ **Má sport pro tělesně postižené nějaké výhody oproti běžnému sportu?**

Kromě toho, že nás nebolí nohy, mě nic víc nenapadá ☺ Para sporty jsou v každém ohledu náročnější oproti běžnému provedení.

■ **Jakými prostředky získáváš finanční podporu? Jakým způsobem si zaopatruješ finance na sport a volnočasové aktivity?**

Finanční podporu získávám díky reprezentaci a grantům, od sponzorů a na nákup sportovních pomůcek také od nadací neziskových organizací. Na zajištění volnočasových aktivit chodím do práce.

■ **Jelikož jsi pracující osoba, kolik času týdně v průměru věnuješ svým aktivitám?**

Oba mé sporty fungují trochu odlišně. Lyžování je závislé na sněhu, za kterým se zkrátka musí dojíždět na větší vzdálenosti – když to zjednoduším, tak jsem týden na horách a týden mám na práci a zařizování dalších věcí. Golf je v tomto směru lepší, dá se provozovat v blízkosti domova a během dne se dá stihnout i něco dalšího. Na golfu jsem tedy v průměru 5x týdně.

■ **Který ze sportů, jimž se věnuješ, je náročnější po finanční stránce?**

U jednoho jsou vyšší výdaje na cestování a ubytování, u druhého zase dražší pomůcky. Na vrcholové úrovni tam velký rozdíl není.

■ **Co musíš udělat pro to, aby tě někdo sponzoroval?**

Mít za sebou nějaké výsledky a pak oslovovat, oslovovat, oslovovat. Nikdo nepřijde s balíkem peněz – „na a sportuj si“, ani na vrcholové úrovni.

■ **Zahrnuje sponzoring i PR (Public Relations)?**

Nejprve bych rád objasnil moje sponzorování. Získám prostředky, které mi zajistí přípravu, vybavení k závodění a soutěžení a účast na vybraných

závoděch. V našich podmínkách nejsem schopen odjet třeba celý Světový pohár v lyžování nebo jet na každý turnaj, který se v Evropě hraje. Abych zaplatil běžné účty, chodím do práce. V tom je asi největší rozdíl mezi vrcholovým sportem zdravých a hendikepovaných. No a konečně k tomu PR – samozřejmě pro mě plynou různé závazky ze smluv, které musím naplnit, ať už jde o PR nebo ryze marketingové věci.

■ **Jak jsi na tom se sportovním vybavením? Máš nějaké speciální úpravy určené přímo pro tebe?**

U samotné monoski nic extra upravované nemám. Závodní monoski je sama o sobě přímo na míru, takže v mém případě není potřeba nic dále upravovat, spíše vybrat nejvhodnější model a výrobce. Paragolfer mám standardní, ale hole mám poskládané na míru. To je dnes naprosto běžná věc i v rekreačním golfu.

■ **Jak často máš trénink v zimě? Dočetli jsme se, že jsi na horách celoročně.**

Celoročně na horách bohužel nejsem, nedostal bych se už na golf ☺ Na hory jezdím zhruba od září do dubna, víceméně ob týden a také podle kalendáře závodů. Golf chodím v zimě trénovat podle možností na indoor, a jakmile se na jaře otevřou hřiště, tak jak to jen jde.

■ **Kdo se stará o tvůj trénink, popřípadě kdo řídí tvou přípravu na závody a kolik máš trenérů na jednotlivé sporty?**

Zkušených kvalifikovaných trenérů je celkově velký nedostatek a nepomáhá tomu ani spolupráce – spíše nespolečná – mezi svazy a dalšími organizacemi, které právě lyžování zaštiťují. Takže si na většinu akcí vystačím s jedním trenérem, a když přibude ještě jeden asistent, je to už luxus. V tomhle složení se musíme podělit o všechny nezbytné činnosti jako servis lyží, řízení, účast na trenérských schůzích atd. V golfu to je o dost lepší: máme hlavního reprezentačního trenéra a dále každý spolupracuje s trenéry na svém domovském hřišti, což je pro mě Loreta golf Pyšely.

■ **Když jsi se sportem začal, napadlo tě, že by ses mohl dostat až na paralympiádu? A pamatuješ si na své první pocity, když ses tam podíval poprvé?**

Úplně na začátku mě to nenapadlo, ale netrvalo dlouho, než se můj zrak tímhle směrem otočil. Zažít slavnostní nástup a zahájení před plným stadionem je skutečně nepopsatelný a nezapomenutelný zážitek. Je to sportovní vrchol, kde mohou startovat jen ti nejlepší. Paralympiáda se nedá srovnávat s žádným jiným závodem.

■ **Co pro tebe sport znamená? Dokázal by sis představit, že už bys sportovat nemohl?**

Sport je pro mě nedílnou součástí života a zatím si tedy život bez něj představit nedokážu.

■ **Jsi nebo chtěl bys být součástí nějaké organizace, která pomáhá ostatním sportovcům s tělesným postižením?**

Samozřejmě jsem činný i v tomto směru. Lyžuji v Centru hendikepovaných lyžařů, kde se snažím předávat zkušenosti dalším paralyžařům. U golfu jsem zase součástí České golfové asociace hendikepovaných golfistů, kde seznamuji nové zájemce o golf s tím, že se golf dá vůbec hrát i na vozíku, a s tím, jak zacházet se samotným paragolferem. Máme tréninková centra po celé republice, takže golf má opravdu celorepublikový záběr a je pro každého. ■

Petr Bárta, Martina Stoklásková

Otto Vala a České hnutí speciálních olympiád

Motto: „Pohyb je základní životní potřeba každého, tedy i člověka s mentálním postižením. Na nic si nehrají, své emoce dávají plně najevo.“

Otto Vala je současný ředitel sportovní sekce STOLNÍ TENIS mentálně postižených sportovců a zároveň jejich trenér. Považuje se za hrdého člena Českého hnutí speciálních olympiád s pozitivním přístupem k rozvoji pohybových dovedností u osob s mentálním postižením a sportem osob se speciálními potřebami se zabývá již od roku 1990.

Článek čtenáře seznámí nejen s aktivitami občanů s mentálním postižením, ale také s lidmi, bez kterých by celé toto snažení nebylo vůbec myslitelné.

U zrodu celého programu stála Eunice Kennedyová-Shrivreeová, sestra prezidenta J. F. Kennedyho, která v roce 1968 zorganizovala první speciální olympijské hry v Chicagu. Cílem programu je umožnit co největšímu počtu lidí s mentálním postižením pravidelně sportovat a účastnit se – bez ohledu na absolutní výkonnost – sportovních soutěží.

Aby byl tento program na rozdíl od jiných sportovních aktivit otevřen všem, nehladě na stupeň postižení, jsou sportovci rozděleni do kategorií podle věku a výkonnosti. Každému z nich se nakonec dostane ocenění a uznání, vyhrát mohou i těžce postižení sportovci. Velký význam mají také emotivní prožitky sportovců a jejich blízkých a v neposlední řadě rovněž uznání pro lidi s mentálním postižením ze strany široké veřejnosti. V dubnu 1990 oficiálně vzniklo České hnutí speciálních olympiád, což je nezávislá a nevýdělečná organizace, zaregistrovaná jako SPOLEK „České hnutí speciálních olympiád, z. s.“. V současné době sdružuje okolo 130 sportovních klubů z celé republiky. V letošním roce slaví 30. výročí založení. Nejde však jen o peníze; za úspěchem těchto akcí stojí hlavně nezištná snaha řady nejmenovaných lidí, jimž není lhostejný osud jejich bližních.

„Součástí sportovních aktivit v rámci ČHSP jsou různé národní turnaje. Jedním z nich je i turnaj ve stolním tenisu, který se každoročně koná ve Dvoře Králové nad Labem a v letošním roce se uskuteční jeho již 28. ročník. Na začátku tohoto turnaje byla aktivita

paní Hany Svobodové, zakládající členky hnutí, která se také podílela na zrodu soutěže. Především jí patří velký dík. Organizátoři jsou parta nadšenců, co obětuje svůj osobní čas i na úkor svých bližních. Je to nedocenitelná práce. Jediným poděkováním je pocit dobře a účelně vykonané práce.“

Jedná se o pracovníky ústavů sociální péče, žáky i studenty základních, středních a vysokých škol. Sportovci se ve Dvoře Králové utkávají ve dvouhře, čtyřhře, mixu a speciální soutěži UNIFIED. „Tato soutěž, kdy hraje mentálně postižený sportovec se svým trenérem, má výrazně přispět k integraci mentálně postižených,“ vysvětluje ředitel turnaje Otto Vala a doplňuje: „Hlavním cílem speciálních olympiád je uspokojit pohybové aktivity sportovců s mentálním postižením. Pravidla jsou vytvořena tak, aby měl každý účastník možnost svým výkonem dosáhnout na medailové umístění.“ Jak se mu to může podařit? „Před vlastní soutěží sehrají sportovci ukázkové zápasy, kdy kolektiv rozhodčích zhodnotí úroveň jejich hry a dále je zařadí do divízi po osmi hráčích. Zde odehrají zápasy každý s každým, a tak dostaneme vítěze dané divíze. V té jsou vždy hráči stejné úrovně, mají tudíž větší šanci uspět. Všichni se nakonec dočkají odměny. První tři dostávají medaile, ostatní stužku. Specifické také je, že stupně vítězů jsou pro všechna místa, aby se na ně mohl postavit každý, i ten osmý.“

Je však nutno zdůraznit, že sportovní dovednost těch nejlepších se pohybuje na velmi dobré úrovni. Cílem evropského turnaje ovšem nejsou špičkové výkony. Jak zdůrazňuje technický ředitel, jde především o to, aby mentálně postižení spoluobčané ve svých sportovních klubech pravidelně sportovali, a tím smysluplně využívali svůj volný čas.

Zajímavé by jistě bylo srovnání zájmu veřejnosti o obdobné turnaje postižených lidí u nás a v jiných státech vyspělého světa. „Bohužel u nás je to stále na okraji zájmu. Pokud se sportovci dostanou do zahraničí, jsou doslova u vytržení: na světových hrách dokážou tyto akce naplnit stadiony s kapacitou až osmdesát tisíc diváků, a to se tam ani všichni nedostanou! Proto je smutné, když v Praze na Rošického stadionu nastupuje 1 800 sportovců z celé České republiky a tribuny zejí prázdnotou. V tomhle vnímám velký dluh naší společnosti vůči těmto spoluobčanům. Budme optimisté, určitě se to zlepší. To je také jeden z důležitých cílů naší akce – přiblížit dovednosti občanů s mentálním postižením co nejširší veřejnosti.“

Skladba sportů byla velmi pestrá: atletika, lyžování, stolní tenis, cyklistika, přizpůsobené sporty, plavání a turistika. „Výborných výsledků jsme dosáhli v odbíjené, v níž se nám podařilo dvakrát vyhrát mezinárodní turnaj. Tyto výkony nás nominovaly do reprezentačního družstva na světovou olympiádu do Severní Karolíny v USA, kde jsme získali stříbrnou medaili. Zástupce klubu, který byl členem fotbalové reprezentace, získal zlatou medaili. Další dvě sportovkyně získaly stříbrné medaile v atletice. Na zimní speciální olympiádě v Kanadě jsme získali zlatou medaili v běhu na jeden kilometr. Dobře jsme se zapsali také na světových hrách v Irsku či zimních olympijských hrách v Japonsku. V srpnu jsme si přivezli z evropských atletických her v Olomouci jednu stříbrnou a jednu bronzovou medaili. Naším cílem však není sbírání cen, ale především pravidelná sportovní činnost.“

Výčet medailí je dlouhý

Do činnosti ČHSO se jako jeden z prvních zapojil sportovní klub Klokani Hajnice. Sdružoval 40 sportovců, o které se staralo 19 dobrovolných trenérů, v současné době však už klub nevyvíjí žádnou aktivitu. Problémem byla rozsáhlá obměna pracovníků v zařízení, kvůli níž nedošlo k předání řízení klubu. Situaci ztěžuje i to, že ve struktuře standardů sociální péče není pravidelná sportovní činnost prioritou, což je škoda.

„Po svém nástupu do Ústavu sociální péče v Hajnicích v roce 1990 jsem pracoval nejprve jako vychovatel a začal jsem s pohybovými aktivitami pro klienty. Vycházel jsem z předpokladu, že pohyb je základní životní potřebou každého, tedy i člověka s mentálním

postižením. Zpočátku to byly vycházky, které se prodlužovaly až na půldenní pochody, a odtud nebylo daleko k dalším aktivitám. Vzhledem k tomu, že zde byla řada velmi zdatných lidí, troufl jsem si na soustavnou tréninkovou činnost. Předpokladem však byla vstřícnost vedení ústavu. Nešlo zdaleka jen o trénování. Pohybové aktivity se výrazně projevily i na zdravotní stránce klientů, ubyla řada onemocnění, která souvisela se zhoršenou fyzickou kondicí. Chřipkové epidemie se našemu zařízení začaly obloukem vyhýbat. Nemluvě o uspokojení klientů z jejich sportovních výkonů a získání většího sebevědomí.

Tak jako v normálním životě se ne vždy vše daří; i v tom sportovním jsou chvíle, kdy to nejde, jak bychom si přáli. U nás je to obdobné. Příprava je o to složitější, že projevy našich svěřenců jsou spontánní – na nic si nehrají, plně dávají průchod svým emocím. Na sportovištích se jásá i pláče. O to víc práce má trenér, aby takové situace i předstartovní nervozitu zvládl. Dokonce se stává, že těsně před nástupem k závodu sportovec řekne ne... I to je náš život!“

Integrace lidí s mentálním postižením do ostatní populace je velmi důležitá a sportovní činnost tomu jistě napomáhá. Sportovci jsou samostatnější, lépe zvládají stresové situace a jejich zdravotní stav je podstatně lepší. Stále však zaostáváme za jinými státy, kde je občan s mentálním postižením plnohodnotným občanem. U nás je veřejnost stále vnímá jako nemocné. Chtěl bych zdůraznit, že podmínky se od 90. let nesrovnatelně zlepšily a díky tomu, že jsme součástí Evropské unie, lze předpokládat, že se budou zlepšovat i nadále. Vše závisí na finančních prostředcích, které stát do této oblasti investuje. Ačkoli jejich objem rok od roku roste, vynaložené prostředky jsou stále nedostatečné. Zásadní nicméně vždy budou aktivity lidí, kteří chtějí pomáhat i na úkor vlastního pohodlí. Připravovat sportovce s mentálním postižením pro jejich aktivity je práce velmi náročná, především v tom, že výsledky se dostávají velmi pomalu. Přesto nás každý drobný úspěch utvrzuje v tom, že stojí za to ji dělat: „Odměnou za práci jsou rozžářené oči... Práce? Pokud to někdo pojímá jako zaměstnání, nemá šanci uspět.“ O to víc si musíme vážit všech nadšenců, kteří se snaží pomáhat. Děkujeme!

Tereza Pekárková, Vikoria Dubecká

Rozhovor studentů 1. ročníku bakalářského studia Aplikované TV a sportu osob se specifickými potřebami na UK FTVS s osobnostmi českého parasportu

Vít Šašek – plavec

Vít Šašek (1995) má od narození diagnostikovanou DMO – spastickou diparetickou formu. Mimo plavání se věnuje také hře na saxofon a studiu na FTVS UK. Byl finalistou na ME v roce 2018. Plave v klasifikační třídě S6.

■ Jakým sportům se věnujete a kde jste svou sportovní kariéru zahájil?

Jsem členem Českého svazu tělesně postižených sportovců. Od roku 2000 se věnuji plavání. Začínal jsem v SK Kontakt Karlovy Vary. Od roku 2014 se připravuji v PARA PLAVÁNÍ PRAHA. Kromě plavání jsem si vyzkoušel florbal, parahokej, lukostřelbu a ragby.

■ Vnímáte díky svému postižení omezení ve sportu nebo v běžném životě?

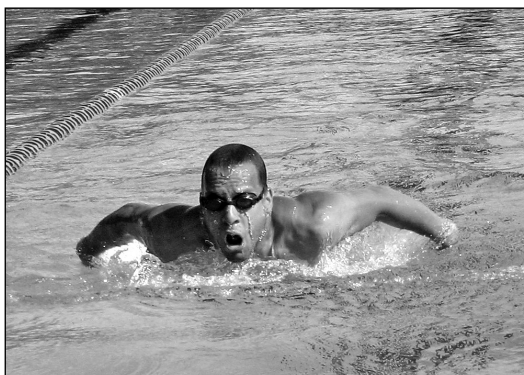
Omezení vnímám v životě, hlavně pokud jde o bariérovost okolního prostředí. Ve sportu, konkrétně v para plavání, je postižení zohledněno klasifikačním systémem. Nakolik je klasifikace spravedlivá, nedokážu objektivně posoudit, ale jako prakticky každý plavec mám k výsledku té svojí určité výhrady. Život mi každopádně dost usnadňuje vlastní upravené auto a také bydlení v bezbariérovém bytě.

■ Prozradíte nám něco ze svého osobního života?

Osobní život mám úzce propletený se sportovní kariérou – prostřednictvím plavání jsem poznal svou současnou partnerku i velkou část přátel, se kterými jsem v denním kontaktu. Hodně mě to celoživotně posunulo ve všech ohledech. Také jsem se vždycky mohl spolehnout na rodinné zázemí, rodiče mě vždycky ve všem podporovali bez ohledu na můj handicap. Oba celou situaci přijali a snažili se se mnou zvládat všechno běžné tak, jak to zvládali moji vrstevníci.

■ Jak zvládáte skloubit sport, zaměstnání a studium?

Občas to bývá složité, ale díky polovičnímu úvazku v klubu PARA PLAVÁNÍ PRAHA to zvládám myslím obstojně. S docházkou na FTVS UK v rámci navazujícího magisterského studia APA je to trochu horší, zachraňuje mě individuální studijní plán.

Zdeněk Krupička – hokejista a florbalista

Zdeněk Krupička (1980) se pohybuje na vozíku od dětství. Narodil se s rozštěpem páteře, má nevyvinuté dolní končetiny. Florbal začal hrát už v 8 letech a sledge hokej za Spartu hraje od roku 2005. Dostal i pozvánku do zámoří, tu ale odmítl. Vedle sportu rád chodí rybařit nebo tráví čas v přírodě.

■ Jakým sportům se věnujete, popř. s čím jste ve své sportovní kariéře začínal?

Věnuji se parahokeji a florbalu. Rekreačně lyžuji. Kromě toho jsem si vyzkoušel i parabox, stolní tenis a lezení.

■ V čem vidíte úskalí aktivit handicapovaných sportovců?

V dnešní době není problém dělat jakýkoliv sport, jen to chce mít dostatek finančních prostředků. Třeba sáňky, na kterých hrajeme parahokej, stojí 15 000 Kč, a k tomu výstroj. Nebo monoski, ta stojí 30 000 Kč.

■ Vnímáte díky svému postižení omezení ve sportu nebo v běžném životě?

Asi trochu co se týče trupu, protože musí bojovat s rovnováhou celého těla. ■

Ondřej Hanuš, Adam Lovecký, Radek Palkoska

Jak lidé s handicapem pohlížejí na možnost sportovat a kde mají začít?

Každý z nás se jistě přinejmenším jednou za život setkal s možností sportovat. Vystává však otázka, jaké jsou možnosti sportu pro lidi s jakýmkoli handicapem?

Jak napsal Kábele (1992): „Bez nadsazení lze říct, že tělesná výchova a sport přispívají k možnosti žít plnohodnotný život včetně aktivního zapojení do rodinného života, pracovního procesu a společenských funkcí.“

Tělesná výchova a sport jsou velice důležitou součástí života každého člověka, a to i lidí s handicapem. Jak se na možnosti sportu dívají sami lidé s postižením? Jak se ke sportu dostali, kde začali a jak celou situaci vnímají?

Oslovily jsme několik lidí, kteří se narodili s postižením nebo nějaké zdravotní znevýhodnění či postižení získali v průběhu života.

Tento minirozhovor a poodkrytí „opony“ od studentek oboru APA v Olomouci je tak trochu o „anonymních hrdinech“ každodenního aktivního života. Možná se o nich, pokud budou chtít, dozvíme v některém dalším čísle víc a dostanou samostatný prostor... (Julie Wittmannová)

Kde začít se sportováním handicapovaných a osob s jakýmkoliv zdravotním oslabením?

V dnešní době není problém najít si sportovní aktivitu podle libosti, to se ovšem týká intaktní populace. Začít se sportem, pokud máte zdravotní omezení či handicap, není tak snadné, jak se zdá. Bariéry, neznalost a neobornost tělocvikářů i sportovních a volnočasových trenérů jsou jedněmi z hlavních problémů.

Každý z nás vnímá sport jinak. Někdo na něj pohlíží jako na únik z reality do světa zábavy, jiný zase jako na možnost se opět vidět s přáteli či zdokonalit sám sebe, rozvíjet své schopnosti a dovednosti – nebo jako na možnost překonat sama sebe v daném sportu, a posílit tak svou fyzickou i psychickou stránku.

Abychom získaly určitý přehled o sportovních aktivitách a možnostech sportu jako takového, zeptaly jsme se šesti lidí se zdravotním postižením. Každý z nich se během svého života setkal s možností sportovat, ať už na škole v rámci tělesné výchovy nebo v průběhu svého vývoje.

Mariánka (14 let) má spinální svalovou atrofii II a o možnosti sportovat se dozvěděla od svojí maminky. Na základní škole neměla tělesnou výchovu, a to kvůli neobornosti a neznalosti sportovních aktivit na straně vyučujících a nedostatečném zapojení ostatních žáků. Maminka, která provozuje taneční studio, možnost nesportovat odmítla připustit. Její dcera proto byla už od útlého dětství součástí tanečního kolektivu svých vrstevníků a maminka našla způsob, jak zapojit jak svou dceru na vozíku, tak intaktní tanečnicku.

Michal (45 let) má již od narození těžší formu osteoporózy a s ní spojenou poruchu růstu, a proto musí být na vozíku. O možnosti sportu se dozvěděl teprve v 34 letech od Lenky Janalíkové z Jitry, kde měl možnost hrát bocciu a postupně se dostal do klubu HSC Havířov, kde hraje 1. ligu. Vyzkoušel si i hod kuželkou, lukostřelbu, curling v hale a pétanque, ale boccia pro něj zůstává sportem, ve kterém může něco dokázat – a také dokázal. Jak sám říká: „Opojný pocit vítězství je boží!“

Dalším, kdo má zkušenosti s bocciou, kterou začal hrát ve svých 16 letech, je Filip (28 let). Od narození má DMO (dětskou mozkovou obrnu) a o možnosti sportovat se dozvěděl od svých

kamarádů a z internetu. Dostupnost sportu v Olomouci, kde žije, je velmi dobrá: dojíždí například do fitness centra ve středisku Baluo, Fitness je pro něj velice oblíbenou aktivitou a rád se jí věnuje, jelikož se díky ní cítí dobře i po fyzické stránce. Vedle fitness si vyzkoušel také hod kuželkou nebo diskem na atletickém stadionu.

Na dotaz ohledně možnosti sportu se nám ozvali také 29letý Tomáš, který má rozštěp páteře, a 35letý Honza, paraplegik s míšní lézí TH 6–8. Tomáš má rozštěp páteře od narození, kdežto Honza svoje zranění utrpěl až v roce 2003 při autonehodě, kdy mu bylo 18 let. Oba dva hrají parahokey neboli sledge hokej; Tomáš se k němu sice dostal díky svému kamarádovi už v 15 letech, ale ze zdravotních důvodů se k němu vrátil až později. Honza byl hokejovým hráčem i před zraněním, ale po nehodě se díky sportovnímu kurzu v Parapleti dostal ke sledge hokeji.

Ve Znojmě, kde žije, jsou možnosti sportu velmi malé, jedná se spíše o individuální záležitost a člověk s postižením může využít například plavecký bazén, tenisové a badmintonové kurty a jízdu na handbike. Co se týče kolektivních sportů, musí dojíždět do větších měst. Tomáš se věnuje pouze sledge hokeji, jelikož ho velice zajímá, zatímco Honza si vyzkoušel také parabadminton, stolní tenis, wakeboard a parabox, nejvíce času nicméně tráví na ledě na postu brankáře.

Jako poslední jsme oslovily Ivanu (44 let), která má od narození svalovou atrofii (Werdnig-Hoffmann). Ivanka není sportovně aktivní člověk a o možnosti sportu ve svém městě se nikdy moc nezajímala, protože se svou nemocí se sportování bojí. Mnohokrát prodělala zlomeniny nohou a také dalších úrazy. Kvůli postupující nemoci se sportu spíše vyhýbá, navíc jsou možnosti sportování v jejím městě malé, protože je velmi bariérové. Sama ovšem přiznala, že kdyby mohla, sportovala by ráda.

Závěr

Závěrem bychom chtěly vyzdvihnout velmi pozitivní zjištění, že 5 z 6 oslovených se sportu aktivně věnuje. Vybrali si sport, při kterém se cítí dobře, mají svoje přátele, mohou zdokonalovat sami sebe a přináší jim příjemné prožitky. Pohyb jako takový je pro ně důležitý z mnoha důvodů, tím nejkrásnějším ale je, že si ke sportu sami našli cestu a že je baví.

Velkou překážkou, o níž byla opakovaně řeč, je slabá dostupnost sportovišť, která nejsou vždy přístupná pro osoby s postižením či zdravotním znevýhodněním. Každé město je specifické a vyznačuje se něčím jiným. Olomouc je městem se širokým výběrem sportovních aktivit pro osoby s postižením a také s velmi dobře přístupnými sportovišti.

Rády bychom poděkovaly všem, kteří byli ochotni nám poskytnout informace o možnostech svých sportovních aktivit a byli k nám otevření a upřímní.

Děkujeme. ▣

Kristýna Homolková, Nikita Mašterová

APIV – příklady dobré praxe

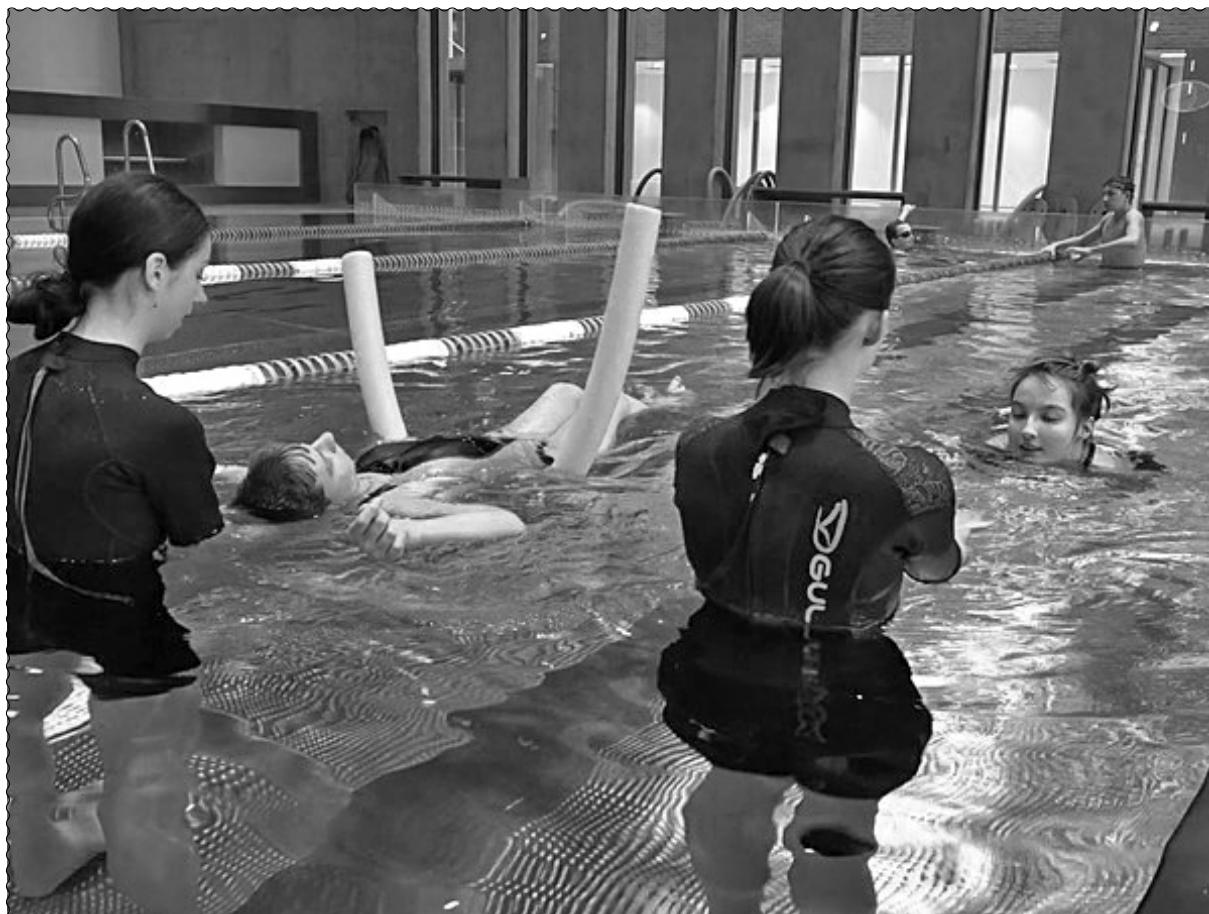
Volnočasová aktivita ve vodním prostředí v AC Baluo

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením či znevýhodněním mají možnost se díky projektu „Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti“ (APIV) zúčastnit základní plavecké výuky. Rodiče dětí a žáků často čelí negativnímu přijetí v běžných plaveckých kurzech, což je převážně způsobeno malým povědomím instruktorů o tom, jak tyto děti zapojit. Dalším z nepříznivých faktorů je pro některé děti, žáky a studenty příliš vysoký počet dětí ve skupině – to je značný problém například pro děti s autismem či poruchami autistického spektra.

Proto vznikla spolupráce projektu APIV a aplikačního centra Baluo (AC Baluo), díky níž nám AC Baluo umožnilo 6 hodin týdně využívat jejich prostory na bazéně, a to konkrétně v úterý, středu

a pátek vždy 2 hodiny v odpoledních časech. Jedná se o základní výuku plavání, která je primárně určena pro děti, žáky a studenty se specifickými potřebami. Výhodou je, že se k nám mohou připojit i rodinní příslušníci bez handicapu. V současné době navštěvuje plavání 22 klientů z řad dětí, žáků a studentů, rozdělených do několika skupin podle druhu a míry postižení. Plavecký kurz navštěvují převážně děti s tělesným a mentálním postižením a v současné době je patrný i zvyšující se počet dětí a žáků s autismem a poruchami autistického spektra. S dětmi a žáky pracují vyškolení instruktoři a studenti aplikované tělesné výchovy (ATV) nebo aplikovaných pohybových aktivity (APA) v rámci svých praxí. O plavání je veliký zájem, bohužel jsme limitováni počtem dětí, žáků a studentů, kteří často potřebují individuální výuku. ■

Klára Botková

Expedice Přes Bar 2020

Jako již tradičně letos studenti druhého ročníku navazujícího magisterského studia oboru APA a ATV uspořádali pověstnou Expedici Přes Bar. Jednalo se o 7. ročník vyhlášeného kurzu, který s sebou tento rok přinesl mnoho netradičního. Z důvodu koronavirové situace se nekonala v červnu, jako tomu bylo zatím každý rok, nýbrž až v září. Další podstatnou změnou bylo, že se neuskutečnila v zahraničí. Uskutečnila se v naší krásné domovině v duchu českých NEJ. Přestože ji zprvu provázela menší nejistota a skepse z řad studentů i hostů, vydařila se první česká Expedice nad očekávání dobře a dovolím si tvrdit, že na ni budeme všichni s láskou vzpomínat.

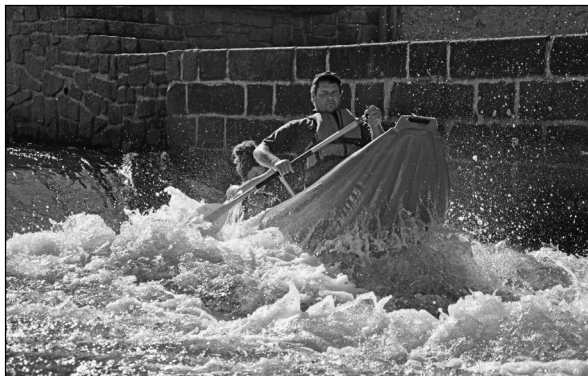
Naše putování započalo na jižní Moravě, konkrétně ve Valticích. Valtice nabízejí NEJKrásnější české cyklostezky, NEJvětší areál UNESCO a v neposlední řadě také jednu z NEJlepších vinařských oblastí. Proto není divu, že právě zde jsme provětrali kola, tandemová kola, tříkolky i handbiky. Jelikož se jedná o velmi rovinatou oblast, ani handbiky se zde moc nepotrápily. Přesto, kde chyběla síla a elektromotor, zapřáhl se pomocí lana lid-

ský pohon v podobě studentů. Ve Valticích jsme tak všichni hravě zvládli páteční třicetikilometrový okruh, který vedl mimo jiné kolem Hraničního zámečku a Tří Grácií. Někteří jej zakončili stoupáním na Kolonádu na Rajstně, a podívali se tak alespoň jednou nohou do Rakouska, kde se měla celá Expedice konat původně. V sobotu jsme pokračovali mezinárodním putováním, kdy naše cesty vedly na Pohansko, na česko-slovensko-rakouské trojmezí při soutoku Moravy s Dyjí. Tím jsme dosáhli NEJjižnějšího místa Moravy. Sobotní den nám tak do nohou i rukou přidal dalších 60 km. A jak jinak bychom mohli zakončit valtický úsek než výběrovým burčákem a pěním písní, abychom naplnili svatou moravskou trojici: ženy, víno a zpěv.

Jelikož se jedná o velkolepou expedici, nejsme žádní troškaři. Neděle nás tak zavála o 260 kilometrů dál, až do Českého Krumlova. Kola jsme nechali za sebou a pondělním ránem se z nás stali vodáci. A kde jinde jsme se mohli plavit než na naší NEJdelší řece, Vltavě. K pohodlné plavbě nám posloužily Vydry, Baraky, Ria i rafty. Pro neznalé, lodě plastové i lodě nafukovací. Nafukovací lodě nám zajistily lepší stabilitu a bezpečí pro naše hosty. Pondělí bylo hlavně ve znamení poznávání se z lodí a se svým háčkem či zadákem. Nesmělo tedy chybět ani soulodění a taková ta pravá vodácká idylka, kdy se necháte unášet proudem a kocháte se výhledem na stromy lemující řeku. Pondělní úsek činil 20 kilometrů a pádlo poprvé v ruce držel nejeden host. Aby i hosté mohli přiložit ruce k dílu, měli jsme pro ně připravené speciální

sedačky do lodí a v jednom případě jsme použili i úchopové rukavice. Díky těmto kompenzačním pomůckám se s námi někteří hosté se zdravotním postižením dostali na vodu poprvé v životě a neskrývali své nadšení. Úterý již přineslo méně soulodění, zato více jezů. Proploovali jsme Českým Krumlovem, kde jsme sjeli celých 5 šlajsen, které jsme si náramně užili. A pohled na Český Krumlov z hladiny řeky? To je pohádka. To si zkrátka musíte vyzkoušet na vlastní kůži. Po celou dobu naší vodácké etapy nám poskytoval azyl kemp Viking, kde jsme spali jak jinak než ve stanech. Mokrou část Expedice jsme díky krásné lokalitě zakončili pod nebem plným hvězd, které svítily tak jasně, že z nich přecházel zrak i naše nevidomé účastníky.

A aby nám ten týden postupně gradoval, poslední a taky nejdobrodružnější část jsme měli teprve před sebou. Abychom měli čas si odpočinout a zregenerovat svaly, zařídili jsme další, tentokrát 350 kilometrů dlouhý, přejezd až do Krkonoš, kde nás čekala pohádková roubenka. No, roubenka,

spíše pořádná chata se společenskou místností a dostatkem pohodlných postelí. Všichni je uvítali s vděčností, protože byla potřeba načerpat síly na nejnáročnější den z celého týdne. A co nás tedy čekalo? Nic snadnějšího než zolat Sněžku.

Všichni společně, i s vozíkáři. Ráno jsme se probudili do mlhy a deště, ale ani to nás neodradilo. Vydali jsme se od Pomezí boudy, přes zastávku na boudě Jelenka rovnou na vrchol. Každý vozík měl zapřažených 4–6 koní či klisen, tedy studentů a studentek samozřejmě, a společnými silami jsme se krok za krokem přibližovali vrcholu. Mnoho z nás si sáhlo na dno, mnoho z nás bolela záda, ale atmosféra, která po celou cestu panovala, a motivace, kterou nám naši hosté vlévali do žil, nás posouvaly stále vpřed. Někteří hosté nám pomáhali svým zvučným hlasem, jiní udělali několik kroků, které pro ně byli osobním vítězstvím, a ti extrémnější by vozík mohli pomalu nechat dole. Důležité ale je, že jsme to všichni společnými silami zvládli. Táhli jsme jako správná skupina za jeden provaz, v mnohých případech doslovně, a postavili jsme se na vrchol naší NEJvyšší hory bok po boku.

K autobusu jsme se vrátili všichni živí a zdraví, plní zážitků a emocí, které se jen těžko popisují. Poslední večer se nesl ve znamení oslav, přátelství a pohody v naší útulné chatě, kterou jsme měli doopravdy za odměnu. Zjistili jsme, že zážitky nejsou ani tak o místě, ale především o lidech. A i když jsme se letos nepodívali za hranice naší domoviny, jsem si jistá, že se každý z nás podíval za hranice své. No, a to je přece smyslem celé Expedice Přes Bar, nebo ne? ■

Alena Růžičková

Co nového na UK FTVS v první polovině roku 2020

Jitka Vařeková, Klára Daďová, Ilona Pavlová, Marie Cahlíková

První polovina roku 2020 byla na UK FTVS v Praze, stejně jako po celém světě, ve znamení koronavirové karantény.

O studiu

V polovině února začal letní semestr a ani ne po měsíci byla naše alma mater uzavřena a přešli jsme na distanční vzdělávání.

I když to určitě nebylo ideální, teoretickou výuku se s notnou dávkou tvořivosti a tolerance na straně vyučujících i studentů podařilo zajistit v krátké době a zdárně probíhala po celý zbytek semestru. Praktická výuka sportů se přesunula do období, kdy už byla epidemiologická situace příznivější. To, co jsme bohužel museli oželeť, bylo velké množství akcí a projektů, které náš obor dělají tím, čím je.

Celodenní sportovní den v Centru Paraple se zrušil tři dny před termínem konání, kdy už byly pomůcky připravené a sponzorské dary nachečkané. Zrušily se paralympijské školní dny, paralympijský projekt na fakultě (a nakonec i paralympiáda samotná). Nebylo možné chodit na návštěvy do sociálních a zdravotnických institucí ani spolupracovat

se školami. Na druhou stranu jsme byli svědkem činných aktivit našich studentů i kolegů, kteří pomáhali, kde mohli. Někdo šil roušky, jiný rozvážel dezinfekci, další organizoval online cvičební lekce, někdo asistoval a jiní intenzivně renovovali

Obr. 1 APA sekce na konferenci Scientia Movens 5. 6. 2020

a budovali sportovní centra, aby alespoň nějak využili čas jejich nuceného zavření.

Jakmile bylo setkání na fakultní půdě opět možné, bylo zvláštním způsobem neobvyklé a vítané. Jed-

nou z prvních akcí, která se mohla konat, byla Scientia Movens – studentská vědecká konference, kde má APA již druhým rokem vlastní sekci (viz obr. 1). Studentským koordinátorem sekce byl doktorand David Půlpán, který bravurně zvládl kombinovat vstupy přítomných i online přednášejících – a navíc přednést i svůj vlastní příspěvek. Jako vítězné byly odbornou komisí v sekci oceněny příspěvky Marie Maškové a Elišky Vrátné.

Nyní se už těšíme na další semestr a doufáme opět v „živé“ setkání s našimi studenty. Neobvyklé období nepochybně zvýšilo naši počítačovou gramotnost a naše schopnosti, pokud jde o distanční vzdělávání, avšak zároveň jasně ukázalo, že pořádná APA se dálkově dělat zkrátka nedá – to, co je psáno v učebnicích, totiž tvoří jen malou část praxe, která se studiem předává. ■

Dr. Jitka Vařeková

Novinky v projektu Podpora společného vzdělávání v oblasti školní tělesné výchovy a pohybově orientovaných programů aneb 6. monitorovací období – těsně před cílovou páskou

Před začátkem karantény a uzavřením škol probíhala i nadále přímá podpora žáků v hodinách TV a také plánované workshopy pro pedagogy podpořených škol (5. 2. 2020 na téma dětská jóga, 4. 3. 2020 na téma tance v hodinách TV, viz obr. 2). Oba tyto workshopy byly hodnoceny velmi kladně. Vzhledem k pandemii COVID-19 jsme bohužel museli zrušit další naplánované a dlouho očekávané workshopy na následující témata: dítě s ADHD v TV, cirkusové prvky jako oživení tělesné výchovy a lanové aktivity na školních výjezdech. Ale nezháleli jsme!

Obr. 2 Workshop Tanec v hodinách TV

V průběhu karantény byli pedagogové podporováni distančně, a to zasíláním pravidelných newsletterů (1 – úvod do aplikovaných pohybových aktivit, 2 – žáci s obezitou v hodinách tělesné výchovy, 3 – jak na samostudium tělesné výchovy pro žáky, 4 – jak na astma a epilepsii v tělesné výchově, 5 – postavení mimo hru, 6 – zdravotní tělesná výchova na doma, 7 – žák s cukrovkou v tělesné výchově, 8 – žáci s poruchami autistického spektra v tělesné výchově, 9 – asistent pedagoga v tělesné výchově, 10 – žáci s tělesným postižením v hodinách tělesné výchovy, 11 – žáci s poruchami sluchu v tělesné výchově, 12 – žáci se zrakovým postižením a sport, 13 – pro inspiraci, 14 – jak na osvětové a volnočasové akce, 15 – organizace věnující se podpoře osob se specifickými potřebami a 16 – žáci s dalšími specifickými potřebami v TV).

Obr. 3 UčíTelka - Eva Nováková a Jakub Zachoval

Vznikly webové stránky, které slouží jako rozcestník pro získání informací o možnostech pohybových aktivit pro děti se specifickými potřebami (<https://pohybproinkluzi.ftvs.cuni.cz/>) a jejich pedagogy. S pomocí kolegů i studentů se podařilo natočit několik cvičebních videí pro domácí pohybové aktivity v průběhu karantény, která jsou umístěna na YouTube kanálu FTVS APA: <https://www.youtube.com/channel/UCWD6A-XP5VKA6rtsVuoEWKNQ>.

Kromě cvičení pro různé části těla, s využitím rozmanitých pomůcek a v rozličných polohách jsou na tomto kanálu umístěna i kreativní videa, např. jak vyrobit zvukové či hmatové pexeso nebo jak cvičit při různých ortopedických problémech.

Tým projektu se také podílel na několika proinkluzivních vstupech v rámci programu České televize UčíTelka (viz obr. 3 a 4). Díky Evě Novákové, Marii Cahlíkové, Jakubovi Zachovalovi a Pavlovi Krejčíkovi tak byly v rámci „tělo cviku“ představeny i aktivity „pro všechny“ včetně žáků se specifickými potřebami a cvičení zaměřená na zdravý vývoj pohybového aparátu. V současné době jsou ke shlédnutí pod záložkou „Zdravotní cvičení“, díl 20, 22, 38 a 40 (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/13394657013-ucitelka/12908-zdravotni-cviceni/>).

V monitorovacím období jsme také pracovali na evaluačních zprávách pro podpořené žáky a školy. Na první polovinu roku 2020 nebyly naplánovány žádné teambuildingové akce, protože jejich realizace pro podpořené školy proběhla již v předcházejících obdobích. Těšili jsme se nicméně na osvětovou akci pro veřejnost ve spolupráci s japonským velvyslancem, zaměřenou na nadcházející paralympiádu. Ta se bohužel kvůli epidemiologické situaci nemohla konat. Zároveň probíhaly intenzivní přípravy sportovního příměstského tábora pro děti se SVP a jejich kamarády, který proběhl ve dnech 3.–7. 8. 2020. O něm pojednává samostatný článek.

Obr. 4 UčíTelka - Eva Nováková

Na jaře měli pedagogové z podpořených škol vyjet na stáž do Slovinska, ale s ohledem na epidemiologickou situaci a uzavření hranic se stáž samozřejmě nekonala. Jako náhradní možnost byla pedagogům nabídnuta stáž tuzemská. Ta se uskutečnila ve spolupráci se Sportovním klubem vozíčkářů Praha, z.s., který pořádá outdoorové výpravy pro osoby se SVP a věnuje se rozvoji volnočasových aktivit v APA. Pro stáž byl vybrán sportovní kurz zmíněné organizace, který se konal na Nechranické přehradě v termínu 23.–26. 7. 2020 (viz samostatný článek). ■

Za projekt Pohyb pro inkluzi
dr. Klára Daďová, mgr. Ilona Pavlová a mgr. Marie Cahlíková

Příměstský sportovní tábor pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami a jejich kamarády na UK FTVS

Třetí ročník projektového příměstského tábora se letos uskutečnil v termínu 3.–7. 8. 2020. Otevřenosti tábora využily děti nově podpořené v rámci projektem i zkušenosti táborníci z předchozích let. Nedílnou součástí akce byla také přítomnost kamarádů nebo sourozenců účastníků se SVP, kteří chtěli strávit léto společně. Všechny děti díky tomu mohly zažít inkluzivní prostředí, vyzkoušet si různé sportovní aktivity a prožít spolu jeden letní týden.

Táborová skupina se skládala z 21 frekventantů – 10 chlapců a 11 dívek. Nižší počet přihlášených oproti loňskému roku byl pravděpodobně způsoben epidemiologickou situací spojenou s COVID-19 a obavami rodičů z nákazy dětí. Po dobu konání tábora byli účastníci rozděleni do dvou skupin na základě věku a druhu postižení. Starší oddíl, dětmi pojmenovaný „Sporťáci“, tvořilo 11 táborníků ve věku 10–15 let, včetně tří účastníků využívajících mechanický nebo elektrický vozík. Děti ve věku od 6 do 10 let vytvořily skupinu druhou, kterou pojmenovaly „Koumáci“. Jednalo se o celkem 10 táborníků, přičemž dominantním postižením ve skupině mladších dětí byl Aspergerův syndrom, ADHD a opožděný motorický vývoj. Rozdělení do dvou družin umožnilo individuálnější nastavení programu pro účastníky, jednodušší organizaci přesunů i kooperaci asistentů. Asistenti v tomto roce obdrželi ještě před zahájením „metodiky“ nebo spíše manuál, jak efektivně pracovat během tábora, vytvořenou na základě zkušeností z předchozího ročníku.

Hlavní vedoucí byla doktorka Daňová, garantka projektu Pohyb pro inkluzi, která spolu s konzultantkou Eliškou Nejdlovou zajišťovala veškerou administrativu a organizaci tábora. Na hladkém průběhu se podílely další tři zaměstnankyně projektu, které připravovaly program, koordinovaly působení asistentů a měly na starosti funkci zdravotníka a technika pomůcek. Další personální obsazení zahrnovalo pozice externího odborníka-asistenta k dítěti/dětem a externího odborníka-instruktora speciálních programů. Asistenti byli přiděleni ke skupinám podle specifických potřeb a náročnosti programu. Externí odborníci-instruktři se podíleli na vytváření speciálních programů (výuka juda, zdravotní cvičení apod.).

Hlavním cílem tábora bylo příjemně strávit letní týden v inkluzivním prostředí. Mezi dílčí cíle akce patřilo především zlepšení motorických schopností dětí a jejich pohybových dovedností a rozvoj socializace. Dále byl kladen důraz na rozmanitost sportů, tak aby si účastníci mohli vyzkoušet co nejširší spektrum aktivit. V neposlední řadě byly pro děti stanoveny individuální dílčí cíle (např. rozvoj soběstačnosti, rozvoj komunikace a vztahů s vrstevníky atd.).

Motivační linkou celého tábora byla pohádka z nejméně známého ostrova, kde žijí dva kmeny – kmen vzpřímených a kmen pokřivených. Kmen pokřivených o sebe příliš nedbá a spíše si jen tak lebedí, zatímco kmen vzpřímených pravidelně cvičí podle knihy. Knihu

plnou cviků se kmen pokřivených snaží získat. Přispívá k tomu i fakt, že se do vzpřímené dívky zamiluje chlapec z kmene pokřivených, silně motivovaný získat přízeň své milé a stát se vzpřímeným. Děti se každý den ráno seznamovaly s dalšími částmi příběhu a během týdne si svou knihu „cviků“ také vyrobily. Do budoucna by je tato kniha měla motivovat k pravidelnému pohybu a inspirovat je k novým cvikům.

v hotelu Krystal. Vlastní přinesenou přesnídávku i odpolední svačinu děti konzumovaly mezi jednotlivými částmi programu. Za důležitou organizační součástí tábora lze bezpochyby označit i pravidelné informování rodičů účastníků o denním programu. Formou krátkého e-mailu o programu a odkazu na fotografie si mohli rodiče udělat představu o tom, co jejich děti zažily.

Táborový den začínal vždy v 8 hodin převzetím dětí a končil nejpozději v 17 hodin rozchodem zaměstnanců. V době před zahájením sportovního programu v 8:30 a po ukončení denních aktivit v 16:00 měly děti možnost pobývat v tzv. družině, kde byly k dispozici společenské hry a pomůcky na kreslení. Dopoledne i odpoledne si účastníci obvykle vyzkoušeli po dvou sportovních disciplínách, tzn. každý den alespoň čtyři sporty. Do programu byl zařazen například fotbal, judo, basketbal, cílové sporty, orientační běh, minigolf, atletické disciplíny, střelba z luku nebo lezení na nízkých lanových překážkách. Velkou část programu tvořilo také cvičení na podkladu zdravotní tělesné výchovy kompenzující jednostranné zatížení dětí při sezení ve škole. Ve čtvrtek čekala na účastníky změna v zaběhaném harmonogramu, když se dopoledne všichni společně vydali na výlet do nedaleké Divoké Šárky. Cestou rozšířili svoje tábornické dovednosti o poznávání stromů a hry v přírodě.

Na závěr uvádíme jeden z mnoha pozitivních ohlasů od rodičů, který jsme obdrželi e-mailem po akci: „Moc Vám všem děkujeme za krásný sportovní týden, který jste pro děti připravili. Dcera byla nadšená a vždy se k vám těšila. Pro nás je důležité, že byla v pohybu skoro celý týden. Máme spoustu problémů, které nám její nemoc přináší [...] Osobně jsme se nikde jinde nesetkali s péčí, kterou dětem věnujete. Děkujeme Vám také za fotky, které jste nám poslali, protože dcera nám zatím bohužel stále neřekne, co s vámi prožila.“

Podle zdravotnických doporučení byly zařazovány pravidelné přestávky na pití a stravu. Vzhledem k nutnosti poledního klidu byl po obědě naplánován program na relaxaci a na jemnou motoriku v podobě výtvarného programu a poslechu relaxační hudby. Pro obědy bylo opět zvoleno stravování

Klára Daďová, Marie Cahlíková

Zpráva z 3. odborné stáže pro pedagogické pracovníky podpořené projektem „Pohyb pro inkluzi“ UK FTVS Praha

V 6. monitorovacím období projektu „Podpora společného vzdělávání v oblasti školní tělesné výchovy a pohybově orientovaných programů“ (zkráceně Pohyb pro inkluzi), reg. č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0004664 realizovaného na UK FTVS Praha **měla být** (podle vypsanych parametrů klíčové aktivity KA 5 Výměna zkušeností) **realizována 3. zahraniční stáž** pro cílovou skupinu – pedagogické pracovníky ze zapojených škol. Stáž měla být zaměřena na volnočasové vzdělávání či sportovní rozvoj osob se SVP v rámci aplikovaných pohybových aktivit (APA). Cílem této stáže měla být výměna zkušeností se zahraničními kolegy, inspirace a konfrontace s rozdílnými postupy, jejichž prvky by se daly přenést a uplatnit i v našem výchovně-vzdělávacím prostředí. Za účelem realizace měly být kontaktovány význačné spolupracující zahraniční instituce v rámci sítě Evropské federace aplikovaných pohybových aktivit v Irsku, Slovinsku a Polsku.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vzhledem k vydanému nařízení vlády v souvislosti s nálezou COVID nebylo možné stáž realizovat podle plánu v zahraničí, a tak bylo požádáno o změnu s možností uspořádat stáž v České republice.

UK FTVS Praha oslovila Sportovní klub vozíčkářů Praha z.s., který pořádá outdoorové výpravy pro osoby se SVP a věnuje se rozvoji volnočasových aktivit v APA. Pro stáž byl vybrán sportovní kurz uvedené organizace, konaný na Nechranické přehradě v termínu 23.–26. 7. 2020.

Asistence a doprovod na první jízdě s handbikem s el. pohonem – Jitka Hašplová

Obsahem stáže bylo vyzkoušení si volnočasových aplikovaných pohybových aktivit, odborné konzultace ohledně možností výjezdu žáků se SVP na podobně zaměřené sportovní kurzy, konfrontace a posilování skupinové koheze s osobami se SVP (komunikace a vztahy ve skupině, které zvyšují výkonnost nejen jednotlivce, ale i celé skupiny), případné kontraindikace outdoorových aktivit u dětí se SVP, motivace k aktivitám a hlavně rozvoj vlastního kreativního potenciálu jednotlivých pedagogů, aby dále naplňovali myšlenku Jana Ámose Komenského – *schola ludus* – se všemi žáky ve svých třídách.

Pedagogové se také seznámili s obsluhou speciálního sportovního vybavení osob se SVP: hand-

Příprava na jachting – Tereza Jakubčíková a Jitka Hašplová

biku, jachty pro vozíčkáře, seakajaku upraveného pro osoby se SVP, motorového člunu a paddleboardu a vyzkoušeli si přímou asistenci pod odborným vedením, a to díky účasti členů SKV Praha a lektorů odborného Kurzu asistence osobám TP na sportovních akcích z UK FTVS Praha.

Komunikace s cílovou skupinou, tj. pedagogickými pracovníky ze zapojených škol, byla zpočátku v době COVIDu stejně obtížná jako jejich motivace k účasti. Osloveny byly všechny zapojené školy

Asistence na seakajaku

Přednáškový sál – Jitka Hašplová a Tereza Jakubčíková

v počtu 14, kde pracujeme se 70 pedagogy. Přihlásili se čtyři a nakonec se stáže zúčastnili pouze dva pedagogové ze ZŠ Umělecká (Jitka Hašplová, Tereza Jakubčíková).

Navzdory všem úskalím celé akce byla stáž velice úspěšná a pedagogové, kteří se jí zúčastnili, byli odborně seznámeni a prakticky konfrontováni s inovativními přístupy v aplikovaných pohybových aktivitách, jež mohou uplatnit jak na půdě škol, kde pracují, např. v rámci organizace škol v přírodě, adaptačních kurzů, lyžařských kurzů atd., tak v rámci asistence žákům se SVP na volnočasových kroužcích ve škole i mimo školu.

Pedagogy jsem osobně informovala o možnostech zapojení žáků se SVP do volnočasových aktivit v Praze ve sportovních klubech a jiných organizacích a také o možnostech spolupráce po ukončení projektu s UK FTVS Praha se studenty APTV, např. ve formě asistence na školních akcích. Pedagogové prokázali aktivní přístup a radost z pohybu i nově nabytých dovedností, což bylo kladně hodnoceno rovněž účastníky a lektory ze Sportovního klubu vozíčkářů. ■

Obsah 3. stáže (celkem 32 hodin)

☞ 23. 7. 2020 čtvrtek

Doprava z Prahy na místo kurzu, ubytování, seznámení s programem a dalšími účastníky akce
Asistence při jachtingu, příprava handbiku a seakajaku
Odborná přednáška o bezpečnosti, hygieně

☞ 24. 7. 2020 pátek

Asistence na handbiku u začátečníka s mozkovou obrnou
Kontraindikace v APA u dětí se SVP u jednotlivých diagnóz
Modifikace volnočasových pohybových aktivit
Asistence na seakajaku a při jízdě na motorovém člunu

☞ 25. 7. 2020 sobota

Asistence plavání a problematika výuky plavání v plaveckých školách u žáků se SVP
Problematika výuky lyžování žáků se SVP
Asistence u jachtingu a paddleboardu
Adaptační kurzy a školy v přírodě – odpovědnost a bezpečnost – diskuze

☞ 26. 7. 2020 neděle

Reflexe a rozloučení
Diskuze o další spolupráci, nabídka kurzů v rámci celoživotního vzdělávání, volnočasové aktivity žáků se SVP v Praze
Doprava zpět do Prahy

Na závěr poděkování všem za účast

Dovolují si pod dojmem krásné atmosféry konstatovat, že došlo ke kvalitnímu přenesení zkušeností a tato klíčová aktivita v rámci projektu nejen po odborné stránce splnila svůj účel.

Mgr. Ilona Pavlová, MBA – metodik projektu

První MČR v parapaddleboardingu

Ivana Wengrynová

Paddleboarding neboli SUP (Stand Up Paddle) je nejrychleji se šířícím boardovým sportem. Jeho historie začíná kolem roku 1960 na havajské pláži Waikiki, avšak kořeny tohoto sportu by svým způsobem mohly sahát mnohem dál. Už v polovině 19. století převáželi gondoliéři v italských Benátkách náklad či turisty benátskými kanály ve stoje, za pomoci dlouhého vesla. Vývoj paddleboardingu byl v průběhu let zachycen na několika málo fotografiích turistů navštěvujících Havaj. Teprve v roce 2001 si významní představitelé surfingu Rick Thomas a Laird Hamilton nechali vyrobit historicky první paddleboardové prkno, které mělo sloužit jako alternativa, když pro surfing nebyly vhodné podmínky. Tento nově vzniklý sport se na začátku 21. století začal šířit z Havaje do Kalifornie, z mořského pobřeží pronikl v roce 2007 na kalifornská jezera, následně i na řeky v Coloradu a zanedlouho na jezera, rybníky a toky nejrůznějších velikostí po celém světě. V České republice se tento sport objevil v roce 2009, kdy se začala prodávat první prkna s pádly.

Paddleboard svým tvarem připomíná dlouhé surfovací prkno a k pohybu vpřed slouží dlouhé pádlo, to by mělo přesahovat výšku jezdce o 25–30 cm. Pro rychlostní jízdy se používají delší pádla, do vln a peřejí se naopak používají kratší. Paddleboarding je vhodný pro všechny věkové kategorie a na všechny typy vodních hladin. Na prkně se soutěží nejen v rychlosti a obratnosti, ale také v rybaření, dá se na něm cvičit i jóga nebo pilates. Podle lékařských studií jsou při paddleboardingu zapo-

jovány velké skupiny svalů, od lýtkových přes zádové a šikmé břišní až po všechny svaly na ruku. Jedná se tedy o sport, při němž je rovnoměrně zapojeno celé tělo, zlepšuje smysl pro rovnováhu a fyzickou kondici. O víkendu od 18. července 2020 proběhlo první mistrovství České republiky v parapaddleboardingu. Na jeho organizaci se podílel jihočeský spolek Aktivně s vozíkem. Akce proběhla na Veselských pískovných zároveň s mistrovstvím České republiky v paddleboardingu. Organizátoři si pochvalovali unikátní spojení, díky němuž se mohli setkat intaktní sportovci se sportovci handicapovanými. Startovalo se ve čtyřech kategoriích, konkrétně: vrozené vady a amputace muži, vrozené vady a amputace ženy, vozíčkář a vozíčkářka. Všichni závodníci měli k dispozici shodné paddleboardy, nehledě na konkrétní handicap. Od klasických paddleboardů se tyto adaptované paddleboardy liší jedním důležitým prvkem, jímž je připevněné sedátko. Sportovci tak namísto ve stoje pádlují v sedě.

Na startovních listinách se objevila řada v paralympijském sportu známých jmen, jako například Miroslav Šperk, držitel stříbrné medaile v hodu diskem z paralympiády v Athénách, nebo Běla Třebínová, trojnásobná paralympijská vítězka v plavání. Oba jmenovaní také dominovali svojí kategorií. Nejmladší účastnicí byla Alex Borská, nadějná dvanáctiletá sportovkyně, která se věnuje zejména jízdě na handbiku a plavání a netají se svým cílem v budoucnosti závodit na paralympiádě. ■

Zdroj fotek: Aktivně s vozíkem

Referenční seznam:

Hofmann, J. (2007). Itálie – Gondoly a gondoliéři. *Země Světa: Benátky*, 2007(10), 1.
http://mujpaddleboard.cz/Historie_paddleboardingu
<https://kanoe.cz/paddleboarding/informace/historie-paddleboardingu>

Ohlédnutí za děním v ČHSO

Hana Válková, ČHSO

Konečně byl čas (díky home office v době koronavirové karantény) ohlédnout se za podstatnými událostmi v ČHSO za poslední téměř dva roky.

Je shodou náhod, že i Speciální olympiády jsou spojeny s mýtem významných osmiček, a to díky založení oficiální sportovní organizace pro osoby s mentálním postižením (MP) z iniciativy její zakladatelky Eunice Kennedy Shriver roku 1968. Rok 2018 byl tedy pro mezinárodní speciálně olympijské hnutí (SOI – Special Olympics International) významný tím, že slaví 50 let své existence. České hnutí Speciálních olympiád (ČHSO) bylo založeno v roce 1990, takže k 15. 7. 2020 už za sebou mělo 30 let. Plánované oslavy a bilancování znemožnila karanténní opatření, ale všechny aktivity jsou nyní rámovány zmíněným výročím, neboť ČHSO je velmi aktivním členem světového a evropského systému. Přestože akcí se uskutečnila celá řada, včetně lokálních sportovních aktivit, různých typů školení a vzdělávacích kurzů pro trenéry, dobrovolníky i samotné sportovce či jejich rodiče, pokračujících programů zaměřených na zdraví a životní styl rodin s jedinci s MP, z celonárodní úrovně stojí za zmínku především Národní zimní hry na počátku ledna 2018 tradičně konané v Krkonoších v Malé Úpě, Národní letní hry s účastí téměř 400 sportovců v šesti letních disciplínách (25.–28. 6. 2018) a mezinárodní turnaj v kopané ve Zlíně (12.–14. 10. 2018). Město Zlín se ve dnech 11.–13. 2018 října připojilo ke světovému projektu Světlo pro inkluzi (*Light Up for Inclusion*), kdy byly významné budovy nasvíceny červeným logem Speciálních olympiád (SO), a budova Baťova objektu 21 ve Zlíně se tak zařadila mezi světově významné lokality jako Niagarské vodopády, opera v Sydney, Empire State Building v New Yorku či Piccadilly Square v Londýně. Podrobné informace lze nalézt na stránkách www.specialolympics.cz. Zahájena byla také fotografická prezentace (výstava) průřezu dění v ČHSO, a to v Brně v červnu 2018, která následně pokračovala v srpnu a v září v Olomouci a posléze byla v lednu 2019 převezena do Malé

Úpy. Na tomto místě je třeba upozornit, že výstavu jako celek lze zapůjčit i jiným městům či institucím a spolkům po celý rok 2019 (valkova@fsps.muni.cz) a její rozšířená podoba bude spojena s celým konceptem oslav 30. výročí v sezóně 2020/2021.

Je nutné připomenout světové letní hry ve Spojených arabských emirátech v březnu 2019, kterým se dostalo publicity na webových stránkách ČHSO. Informace o nich jsou jsou dohledatelné, včetně sportovních výsledků, a nejsou proto součástí této zprávy.

Evropské stěžejní akce garantovala organizace SOEE (Special Olympics Europe/Euroasia). Na evropské úrovni se uskutečnily dvě významné akce pracovního charakteru, a to ve městě Baku v Azerbajdžánu (24.–28. 9. 2018) a následně ve městě Budva v Černé Hoře (19.–22. 10. 2018).

Podívejme se na výše uvedené evropské konferenci SOEE blíže, neboť se věnovaly tématu „inkluzí“ v separovaném sportovním hnutí osob s mentálními postiženími a jejich výsledky se promítají do dlouhodobého plánu SOEE, a tudíž i ČHSO, a to jak v oblasti praktických řešení, tak teoretických konceptů inkluze.

Jak jinak, ani speciální olympiády – v podstatě samostatné sportovní hnutí – se nevyhýbají horkému tématu *INKLUZE*, jak ji nazývá Titzl (2016, 26/03/261).

„Posláním speciálních olympiád je zajistit celoroční sportovní trénink a sportovní soutěže v různých druzích olympijských sportů pro děti a dospělé s mentálními postiženími, kteří budou mít možnost průběžně rozvíjet tělesnou zdatnost, prokazovat úsilí, získávat zkušenosti i radost z účasti, v níž mohou sdílet nadání, dovednosti i přátelství společně se svými rodinami, ostatními sportovci speciálních olympiád a veřejností.“ (Special Olympics, 2010, s. 14, překlad na www.specialolympics.cz).

Konference v Baku měla centrální název, a tudíž i hlavní téma, v angličtině, a sice „Unified leadership“, což odkazuje na tendence k inkluzi prostřednictvím tzv. sjednocených sportů.

Obsah byl zaměřen na téma intenzivního rozvoje vedení sportovců k samostatnosti prostřednictvím sjednocených sportů. Pracovní a vzdělávací charakter byl prokládán praktickými „workshopy“ a skupinovými diskusemi, jichž se účastnili nejen trenéři, ale i sportující speciální olympionici (SO) s mentálními postiženími se zkušeností ze sjednocených sportů. Termín „trenér“ je používán jako centrální název pro osoby, které ve sportu s SO pracují, bez ohledu na to, zda se jedná o učitele, sociální pracovníky či vychovatele. V rámci ČHSO jsou to pouze dobrovolníci s jiným občanským povoláním. Partnery jsou ti, kteří nemají mentální postižení a participují na pohybových aktivitách jako spoluhráči, případně i „mentori“. V modelu „sportovec-partner“ nebo „mentor-partner“ prezentovali své zkušenos-

ti z hlediska přínosu sjednocených sportů jak pro rozvoj dovedností, tak především pro rozvoj samostatnosti v různých oblastech, včetně oblasti podpory zdraví. Akcentovaným sportovním programem sjednocených sportů byl volejbal, prezentovaný jak v teoretické sekci, tak v praxi. Prezentaci vedl člen vítězného volejbalového týmu tehdejší Jugoslávie Vladimír (Vanja) Grbić. Pro účast na konferenci byli vybráni zástupci klubu SO Žampach (Fabián, Vaňková, Baláž, Štekl, za ČHSO Válková), a to právě proto, že součástí rozvoje volejbalového programu je vhodná přehazovaná coby modifikovaný předstupeň této síťové hry. Vystala možnost obohatit nadcházející národní turnaj v Dřevěnici v červnu 2019 právě o kooperaci s geograficky nejbližšími týmy (Rakousko, Slovensko, příp. další). Více viz www.specialolympics.cz – Archiv – Světové fórum v Baku. Této možnosti bylo posléze také využito: turnaj 2019 byl mezinárodní, s účastí delegace SO z Bulharska a pozorovatelem ze Slovenska a Rakouska.

Zastřešujícím tématem konference v Černé Hoře (Budva, 19.–22. 10. 2018) byla rekapitulace 50 let SO s centrálním názvem „Inkluzí pohybem (Inclusion in Motion)“. Kromě pracovních diskusí proběhlo i slavnostní ocenění aktivních programů evropského regionu, ČHSO nevyjímaje.

Úvodního zahájení se zúčastnili významní představitelé vlády Černé Hory, zástupci ministerstev školství a místní politiky v Budvě, ale i velvyslanec USA či zástupkyně UNICEF pro tuto zemi paní Michaela Bauer (osobní povzdech – kéž by se takové pozornosti dostávalo i ČHSO při významných akcích). Paní Bauer podtrhla, že UNICEF podepsal centrální smlouvu s SOI a podporuje inkluzi prostřednictvím pohybových her. Vedle tohoto aspektu se zaměřuje na fyzické i psychické přežití krizí, ochranu před zneužitím, vzdělávání a zdravý vývoj. Zdůraznila, že právě hra, pohybová hra inkluzivního charakteru, je velmi vhodným prostředkem. Součástí její prezentace byl videoklip z projektu Mladý sportovec, který UNICEF podpořila. Uvedla, že v malé zemi, jako je Černá Hora (čítající asi 620 000 obyvatel) mají takto začleněno na 350 dětí.

Konference byla rozčleněna do jednotlivých panelů s následujícím obsahem:

- ❶ sjednocená generace a sjednocené pohybové aktivity v klubech, školách či v soutěžních týmových hrách,
- ❷ projekty Zdravý sportovec a Zdravé společenství v inkluzivním pojetí a ve vedení k samostatnosti,
- ❸ spolupráce s médii a propagace SO prostřednictvím sjednocených sportů,
- ❹ hlavní směry dalšího vývoje ve sportu (pro léta 2018 až 2023 to bude volejbal a jeho předstupeň přehazovaná, sjednocený basketbal 3×3 s partnerem a krasobruslení; v rámci ČHSO funguje klub Emil kraso-Brno, který v roce 2019 a začátku 2020 slavil úspěchy na mezinárodních závodech ve Finsku a na Slovensku),
- ❺ problematika GDPR a řešení etického konsenzu u SO: pro ČHSO se nyní překládá do češtiny a bude vyvěšeno na stránkách www.specialolympics.cz. Celá problematika je nastíněna na stránkách ČHSO, podle uvedeného předpisu se řeší registrace jednotlivců a klubů, což je také důležitý podklad pro komunikaci s Národní agenturou pro sport v ČR.

Formát jednotlivých panelů měl obecnou strukturu: výstup garanta za SOEE a ambasadora daného tématu, výstup sportovců – ať samostatně či s mentorem. Sportovci buď krátce sdělili několik vět v angličtině o svém zapojení do programu SO, nebo reagovali připravenými odpověďmi na otázky garantů panelu, popřípadě odpovědi přečetli, samozřejmě v angličtině. S ohledem na komunikační a jazykovou úroveň našich sportovců z ČHSO, s nimiž se běžně stýkám, při komunikaci v češtině, natož v angličtině, se mi nutně se vkrádá na mysl otázka, zda vybraní „spíkáři“ byli skutečně reprezentanty našich speciálních olympioniků ve smyslu zásady „sport pro všechny“, ba dokonce zda se jednalo o přirozené odpovědi, anebo reakce nazpaměť na-

drilované. Takovýto styl by odpovídal myšlence „vše pro důstojnost a ve prospěch sportovce s MP“.

Podzim roku 2019 byl pro ČHSO významný také tím, že podle jednacího řádu odešlo celkem sedm osob po dlouhodobém (30letém) angažmá na různých pozicích do „speciálně olympijského důchodu“. Jednoduše řečeno, tyto osoby už nemohly znovu kandidovat na žádnou z pozic. Nové vedení, včetně změn na postech ředitelů sportů, lze dohledat opět na stránkách www.specialolympics.cz. ■

Na závěr – i ode mě je to v podstatě poslední zpráva za ČHSO.
Hana Válková

9. ročník Evropských her handicapované mládeže Emil open – pozvánka

Ve dnech 16.–20. září 2020 se uskuteční již 9. ročník Evropských her handicapované mládeže Emil open. Toto sportovně-společenské setkání mladých lidí se všemi druhy zdravotního postižení ve věku od 10 do 26 let má v Brně svoji tradici. Termín byl kvůli pandemické situaci výjimečně posunut z června na září a všichni účastníci již pilně trénují a těší se na závody. Přihlášeno je přes 300 sportovců, kteří spolu budou měřit síly v pěti sportech – atletika, boccia, stolní tenis, bocce a plavání.

Nadační fond Emil na této akci jako obvykle spolupracuje s Fakultou sportovních studií Masarykovy univerzity v Brně. Letos je spolupráce ještě těsnější: odborníci z FSpS MU garantují zejména sportovní část her – zajišťují jako ředitelé sportů většinu závodů (atletika, bocce, plavání, stolní tenis) –, ale zásadní měrou se podílejí i na organizaci dobrovolníků, kteří při takovéto akci představují jeden z klíčových článků. Zajímavou příležitostí jsou také pro studenta 3. ročníku oboru management sportu, který se letos ujal pozice viceprezidenta Emil Open. Nechybí ani propojení s praktickou výukou na FSpS, studenti tak mohou prostřednictvím dobrovolné účasti na závodech částečně splnit požadavky některých předmětů. Získat zkušenosti v této sportovní oblasti se totiž nepoštěstí každý den.

Přijďte fandit do sportovního areálu VUT Brno pod Palackého vrchem (atletika a bocce), do krytého bazénu na Kraví horu (plavání) nebo do tělocvičny na FSpS MU (boccia, stolní tenis)! Součástí bude i doprovodný program, všechny podrobnosti najdete na <https://summer.emilopen.cz/>.

Těšíme se na Vás!

Za celý organizační tým Alena Skotáková, ředitelka bocce, FSpS MU

Kolečko spojuje

Poslední prázdninovou neděli pořádal Bruslařský klub Buď INline Ostrava už třetí ročník charitativní akce s názvem Kolečko spojuje. Každý, kdo jezdí na in-line bruslích, koloběžce, handbiku či vozičku, se mohl zúčastnit a pomoci vyjet co nejvíce kilometrů, které byly nakonec přeměněny ve finanční částku. Ta byla letos určena pro paraflorbalový oddíl FBC ABAK Ostrava na nákup sportovního vozíku. Účast sportovců byla rekordní, počasí krásné, a tak se v přátelské atmosféře podařilo vyjet neuvěřitelnou částku 48 430 Kč!

Velké poděkování patří všem organizátorům i sportovcům, kteří se zapojili do tak krásné akce a pomohli ostravským paraflorbalistům. ■

Autor příspěvku Saša Gebauer

Integrovaný pobytový tábor – Dům dětí a mládeže Litovel

Ve dnech 10.–16. 7. 2020 se konal již 21. ročník tábora s integrací pro děti s autismem, DMO, mentální retardací a Downovým syndromem, který nesl název #LÉTOjakoZpohádky. Tábor se uskutečnil v Cakově u Senice na Hané.

Ačkoliv nám počasí příliš nepřálo, děti přijely ve velmi dobré náladě, a tak týden plný dobrodružství mohl začít. První den se nesl v duchu zabydlování a seznamování. Účastníci tábora byli rozděleni do dvou týmů – Pindové a Mišpulíni – a po celou dobu tábora sbírali srdíčka a smajlíky na svůj „instagramový profil“. Každé ráno bylo dětem sděleno, do jaké pohádky se právě probudily. Účastníci zažili spoustu akčních dobrodružství, například s Angry birds, podívali se i do města zvířat Zootropolis, hotelu Transylvánia, a dokonce se z nich staly i hollywoodské hvězdy. Denní program byl velmi bohatý. Každé ráno se začínalo rozčivkou a následovala spousta her i tvoření. Jako na každém správném táboře nechyběl ani karneval, diskotéka, táborák s opékáním

buřtů či stezka odvahy. Nedělní slunný den byl ve znamení hollywoodských hvězd, děti si vyráběly masky na karneval, připravovaly scénky na daná témata, vyráběly chlebové dorty a celý den byl zakončen pořádným večírkem. Velmi oblíbenou aktivitou se stalo malování na obličej. Pondělní den nás přijeli překvapit dobrovolní hasiči ze Senice na Hané a umožnili dětem prohlídku hasičských vozů. Program byl zakončen příjemným osvěžením dětí, tyto vodní radovánky sklidily obrovský úspěch u všech účastníků tábora. Celý týden završil příjezd kouzelníka, který děti rozveselil a ukázal jim spoustu triků, na které se děti nevěřičně koukaly po celou dobu představení.

Tento tábor se od jiných liší tím, že se jej účastní jak intaktní populace, tak i děti se zdravotním postižením. Mezi největší odlišnosti patří modifikace nebo úprava her, ať už formou úpravy času, obtížnosti, bodování, změny lokomoce, intenzity zatížení, využitím kompenzačních pomůcek nebo pomoci asistentů, zkrátka tak, aby mohly být všechny děti zapojeny. Dále zde byl vyšší počet vedoucích a samozřejmě asistenti. Děti se učí kooperaci, důvěře a vzájemnému přijetí.

Historie těchto táborů se píše už od roku 1999, původně vznikly ve spolupráci s Vincetinem Šternberk. Dříve se uskutečňovaly na táborové základně ve Vidnavě, ale z důvodu častých povodní se tábory v posledních osmi letech konají v Cakově. Počty účastníků se tehdy pohybovaly kolem stovky dětí a osob se zdravotním postižením.

Všem zúčastněným se tábor velice líbil a odvezli si z něj spoustu krásných a nezapomenutelných zážitků.

Rozhovor s hlavní vedoucí tábora Šárkou Grunovou

■ Jak dlouho už vedete tábory a co Vám to dalo?

Tábory vedu 12 let s tříletou přestávkou na rodičovské dovolené. Vedení tábora s integrací jsem převzala po bývalé ředitelce DDM Litovel Mgr. Janě Čekelové.

Tábor s integrací mi do života přivedl především nová přátelství. Člověk má možnost seznámit se s lidmi, kteří mají srdce na správném místě a obohatí Váš život, mají Vás co naučit, a to nemluví jen o dospělých účastnících. Na úplně prvním táboře tohoto typu jsem byla velmi překvapená, jak přirozeně a empaticky se zdravé děti chovají k těm se znevýhodněním.

Od té doby, co se účastním těchto pobytů, věřím na zázraky. Pokaždé se totiž na táboře s integrací nějaký stane. J

■ Jaký byl průběh letošního tábora?

Jako každý rok byl průběh skvělý. Náročný pro nás pořadatele, ale skvělý. Pozitivní je, že letos nás nepostihly kroupy ani rozvodnění místního potoka a neutekla ani jedna asistentka. (I to se totiž občas stane, že někdo v průběhu tábora zjistí, že asistence osobám, které potřebují víc pomoci než my, není nic pro ně. . .)

Velké plus letošního pobytu byla spolupráce s Fakultou tělesné kultury UP. Na tábor s námi jelo několik studentek aplikovaných pohybových aktivit, které se tábora účastnily z důvodu splnění praxe. Pro nás se tedy míra zatížení a starost o osoby se znevýhodněním rozprostřela na více osob, což pro nás byla velká úleva. Navíc studentky byly opravdu šikovné a empatické a asistence jim šla tak nějak přirozeně. Myslím si, že spokojenost byla na všech stranách.

■ Ovlivnil COVID nějak průběh tábora?

Vůbec ne. Na táboře jsme si na něj ani nevzpomněli. ☺

■ V čem je tábor s integrací jiný oproti ostatním?

V tom, že všechny zúčastněné tábor tak nějak obohatí.

Lidé, kteří se někdy chovají nestandardně a potřebují pomoc druhých, se posunují dopředu, během tábora dělají občas neskutečné pokroky. My dospělí se učíme od dětí jejich přirozenému přístupu k osobám se znevýhodněním.

Vlastně nás všechny, lidé s větší mírou pomoci a jejich rodiny, učí pokore a síle.

■ Jaký byl poměr dětí intaktních a dětí se zdravotním postižením?

Celkový počet dětí a mladých dospělých byl 27. Osob s postižením 12.

■ Z jakého důvodu si myslíte, že počet intaktních dětí na táboře klesá?

Původně tábor s integrací vznikl ve spolupráci s Vincentinem Šternberk. Na tábory tehdy jezdili klienti a personál Vincentina. Tábora se tedy účastnily i děti personálu, které byly logicky od malička zvyklé na osoby se znevýhodněním. Tehdy byl celkový počet účastníků i kolem stovky. Když se z důvodu transformace sociálních služeb rozvázala spolupráce s Vincentinem, začaly na tábor s integrací jezdit převážně osoby se znevýhodněním, které vyrůstají v domácím prostředí. Intaktní děti, které s námi jezdily od útlého věku, postupně vyrostly a táborů se přestaly účastnit nebo naopak zůstaly stálicemi a nyní jsou z nich oddíloví vedoucí či asistenti.

Úbytek dětí bez znevýhodnění na účasti na našem táboře je pravděpodobně z důvodu široké nabídky jiných pobytových táborů.

Problém může spočívat i v předsudcích či strachu rodičů poslat své dítě na tento typ tábora, ale tohle se neodvažují posoudit.

■ Co je cílem tohoto tábora?

Zapojit všechny do všeho a užít si to.

■ Jak jste byla spokojena s prací vedoucích a asistentů?

Byla jsem spokojena nadmíru.

Se svým stálým týmem jsem spokojena velmi. Jsme přátelé a držíme spolu za každé situace. Jsme sehraní a tábor si užíváme. (Nejvíce večer, když už všichni účastníci spí. ☺)

S asistencí studentek z APA jsem byla téměř v šoku – příjemném šoku. Nečekala jsem koncentraci tolika skvělých osob, které to prostě „mají v sobě“. Jedna vedle druhé se své role ujaly přirozeně, jednaly intuitivně, asertivně a empaticky. Pro nás – stále táborníky – to byl velký přínos a uznávám, že i velká úleva v poměru starostí a péče o osoby se znevýhodněním.

Lidově řečeno, nemusely jsme studentkám stát za zadkem, byly samostatné a byl na ně spoleh.

■ Jak by měl podle Vás vypadat správný asistent?

Jako Blanka Čáslavová. ☺

To je dost těžká otázka. . . V prvé řadě to ten dotyčný musí mít někde uvnitř sebe. Tak nějak přirozeně. To je asi nejdůležitější a zásadní.

No a postupně se vlastně učí – jak od zkušenějších asistentů, tak od těch, kterým pomáhají.

Určitě vhodné vlastnosti jsou trpělivost, všímavost a přirozené vnímání. Občas být i přísný a nenechat se zneužívat klienty.

No a umět se podělit o pocity a třeba i obavy s ostatními asistenty, vyměnit si zkušenosti, nebát se přijít si pro radu a také se umět pochválit. A dělat si srandu, hodně, hodně srandy.

■ S čím jste na táboře spokojená, a co byste naopak změnila do budoucna?

Jsem maximálně spokojená se svým stálým týmem. Důležité je mít kolem sebe lidi, na které se můžete spolehnout, a uleví Vám při organizaci tábora. Jak jsem již zmínila, jsme přátelé a umíme se v těžkých chvílích vzájemně podpořit a občas takové chvíle bohužel vznikají. Tábor je fyzicky i psychicky občas náročný, důležité je nezůstávat v těchto pocitech sám.

Změnila bych způsob zásobování tábora. Nakupovat sama potraviny a materiál pro celé osazenstvo tábora je dost náročné. ☺

Změnila bych financování tábora. Nelíbí se mi, že osoby se znevýhodněním platí vyšší částku za pobyt. Jejich platba za tábor je navýšena o stravu a ubytování asistenta.

A jako poslední mě mrzí malá účast „zdravých dětí“ na tomto typu tábora, protože si myslím, že by je v mnohém obohatil. (Bonus je, že na táboře není wi-fi, takže zjistí, že přežijí bez telefonu a tabletu i týden).

Jinak bych neměnila nic. ■

Lucie Kvapilová, Veronika Mlčáková, Lucie Šlegrová

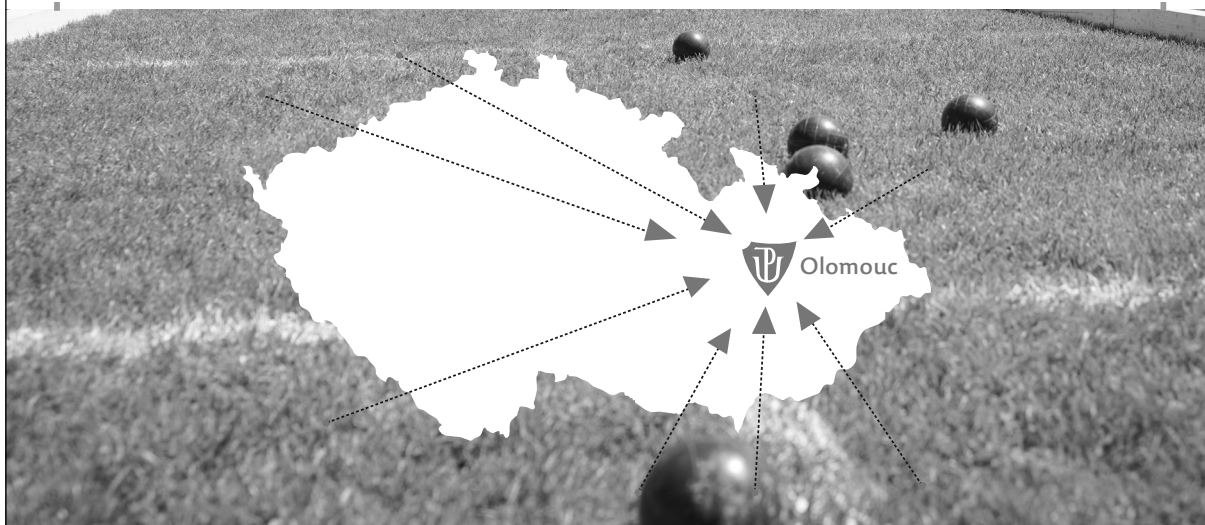
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci
ve spolupráci s Českou asociací aplikovaných pohybových aktivit pořádají
V. českou národní konferenci aplikovaných pohybových aktivit

Křížem X krážem na mAPĚ 11.–13. 11. 2020

Registrovat se můžete do 15. 10. 2020
www.ckapa.upol.cz

Fakulta
tělesné kultury
Univerzita Palackého
v Olomouci

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0004030

Zveme Vás na

5. ročník mezinárodní vědecké konference

Pohyb a prožitek

v multioborovém pojetí

5. 11. 2020

Konference se koná pod záštitou rektora VŠTVS PALESTRA doc. PhDr. Pavla Tilingera, CSc. a ve spolupráci s Českou pedagogickou společností.

Internetové stránky: <https://vstvs.palestra.cz/konference-pohyb-a-prozitek-2020/>

Cílem konference je prezentovat a sdílet zkušenosti odborné veřejnosti na dané téma a podporovat využívání benefitů prožitku na různých úrovních společenského života co nejefektivněji.

Program

Dopolední program (plenární jednání): 9:30 – 12:00 hod.

Kapacita: 100 účastníků

Odborní garanti: doc. PhDr. Markéta Švamberg Šauerová, Ph.D.
doc. PhDr. Jan Neuman, CSc.

Jednání v sekcích 12:30 – 15:00 /případné workshopy 15:00 – 17:00. hod.

Kapacita 160 účastníků/dle požadavku vedoucího workshopu

Sekce:

- Pohyb a prožitek
- Terapeutické přístupy založené na prožitku a zkušenosti/etické aspekty využití prožitku při práci s klientem
- Edukační projekty rozvíjení osobnostního a profesního růstu s využitím prožitku a zkušenosti

Zájemci mohou téma představit formou přednášky v sekci, posteru či workshopu v rozsahu 60 min. Workshopy budou probíhat po ukončení sekcí.

Součástí konference bude rovněž workshop vedený doc. Janem Neumanem, obsah workshopu i čas bude upřesněn do konce dubna 2020 prostřednictvím webových stránek konference.

Výstupem konference a semináře bude vědecká kolektivní monografie „Pohyb a prožitek v multioborovém pojetí“.

Těšíme se na setkání na VŠTVS PALESTRA

PALESTRA®

Vysoká škola tělesné výchovy a sportu
Slovačikova 400/1, 197 00 Praha 19 Kbely
tel. +420 212 277 777
svamberg.sauerova@palestra.cz

www.palestra.cz

Předmluva

Jedním z mnoha výsledků činnosti v rámci projektů financovaných MŠMT jsou metodické materiály – odborné knihy, karty, metodiky jako takové. Centrum APA jakožto jednotka Katedry aplikovaných pohybových aktivit v rámci Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci představuje prozatím neformálně stvrzené metodické centrum pro celou oblast aplikované či inkluzivní tělesné výchovy (TV). Jako takové si dalo za cíl řadu z těchto materiálů inovovat, revidovat nebo zcela nově vytvořit. Metodické materiály jsou však v tělesné výchově nejčastěji pouze doplňkovou formou, tou prioritní je konfrontace v praxi, podpora přímo v terénu. Tak je nutné přistupovat i k následujícímu textu, který poskytuje návody od těch, kdo o problematice inkluzivní TV vědí více, a těm, kteří se v této oblasti teprve začínají orientovat, přináší alespoň podklady pro společnou práci s **konzultanty APA** či poradenskými pracovníky SPC, případně PPP, jež se profesně o pohybové aktivity také intenzivně zajímají.

Věřte tedy, že psanou formu této metodiky doplňujeme o nesčetné knihy, sborníky, konkrétní diagnostické nástroje, časopisecké články apod., které vám bezplatně nabízíme na www.apa.upol.cz. Na webových platformách (<https://www.youtube.com/channel/UC3utuIPDft9HzrZD2D2RZnA>) máte možnost stát se odběratelem příspěvků z YouTube kanálu Centra APA. V současné době se po vzoru Fakulty tělesné kultury zapojila do této komunikace i Fakulta tělesné výchovy a sportu a spustila své vlastní webové stránky (<https://pohybproinkluzi.fivs.cuni.cz/>) i YouTube kanál (<https://www.youtube.com/channel/UCWD6AXP5Vka6rtsVuoEWKNQ>). Celá řada organizací dále rozvíjí svou činnost a některé z nich své zkušenosti přeneslo do podoby psaných metodik (Kontakt bB, Centrum Paraple aj.).

Metodiky APA tedy představují komplexní spojení různých forem a každá jednotlivě slouží jako podklad, inspirace, vize – toto vše a možná ještě více, je však takřka nemožné na tyto metodiky pohlížet jako na samostatné „kuchařky“, které mají stoprocentní platnost pro všechny.

Metodika podpůrných opatření v inkluzivní tělesné výchově (ITV)

Autor: Ondřej Ješina a tým Centra APA

FTK UP v Olomouci

OBSAH

1	Personální podpora pro ITV	26
2	Nastavení cílů a hodnocení v ITV.....	31
3	Základní obsahová východiska a modifikace v ITV.....	35
4	Relevantní multimediální podpora	38
5	Desatero pro pracovníky v oblasti inkluzivní TV.....	43

1 PERSONÁLNÍ PODPORA PRO ITV

Osvícení pedagogové již v dávných dobách věděli, že pohyb a pohybová výchova je součástí lidského bytí. Vlastní pohyb není pouze důležitým projevem lidské existence, ale je také jedním ze základních předpokladů komplexního a harmonického rozvoje všech dětí. TV je tedy předmět, který by měli navštěvovat všichni žáci (Kudláček & Ješina, 2013). Jak uvádí Bartoňová a Ješina (2012) je podstatné, aby všichni, kteří se na integraci v TV podílejí, měli kladný postoj k celé problematice a byli vnitřně motivováni. Pokud rodiče mají kladný vztah k pohybovým aktivitám a vědí o možnostech osob se zdravotním postižením zapojit se do sportu a TV, pak sami aktivně působí na účast svého dítěte v TV. Podobné je to i s učiteli TV a asistenty pedagoga. Je na nich velká zodpovědnost za všechny žáky, včetně žáka se speciálně vzdělávacími potřebami (SVP). Neznalost této problematiky může zapříčinit jejich negativní postoj nebo nedůvěru ve vlastní schopnosti (Kudláček, Baloun & Ješina, 2018). Zařazování problematiky ITV do vysokoškolské přípravy budoucích učitelů TV, podobně jako APA do vzdělávání osob působících na pozici asistent pedagoga je nezbytné pro potenciální zkvalitnění celého procesu. To, co může podpořit negativní postoj některých učitelů a rodičů, je domněnka, že TV není pro žáka se SVP důležitá (Kudláček, 2008). Je však třeba uvědomit si, že se nejedná jen o TV ve smyslu vyučovací jednotky. Součástí vzdělávání jsou i plavecké kurzy, lyžařské kurzy, nejruznější exkurze, výlety, školy v přírodě, či pohybová součást některých jiných předmětů (dopravní výchova, doplňující předměty jako dramatická výchova nebo pohybová a taneční výchova). Účasti v TV se zvyšuje pravděpodobnost účasti i na všech dalších vzdělávacích aktivitách realizovaných mimo prostory

určené pro vzdělávání (tedy mimo klasické prostory školy). Naopak podpora neúčasti TV (často na hraně legislativních norem) ze strany školy předznamenává problémy účasti i v těchto ostatních aktivitách.

Společné hlavní cíle pedagogů v oblasti inkluzivní tělesné výchovy jsou:

- plánovat společné vzdělávání v tělesné výchově,
- realizovat společné vzdělávání,
- hodnotit studijní pokrok žáků se SVP a efektivnost používaných výukových a podpůrných strategií,
- účastnit se odborné spolupráce s cílem zlepšit kvalitu výuky pro žáky se SVP.

Hrubá struktura kompetencí hlavních pedagogických pracovníků podílejících se bezprostředně na realizaci ITV – tedy konzultant aplikovaných pohybových aktivit (konzultant APA) v roli poradce, učitel aplikované tělesné výchovy (učitel ATV, respektive TV) v roli koordinačně řídicí i asistent pedagoga v roli podpůrné – vypadá velmi podobně. Při bližším pohledu jsou však role relativně jasněji vymezeny a předznamenávají vzájemná očekávání.

KONZULTANT APA

A) Plánovat společné vzdělávání v tělesné výchově

Konzultant APA musí být schopen: 1. diagnostikovat potřeby žáků se SVP; 2. diagnostikovat osoby účastnící se společného vzdělávání v TV; 3. přizpůsobit obsah TV tak, aby naplňovala individuální potřeby všech žáků; 4. vytvořit výukové plány pro

společné vzdělávání v TV; 5. připravit prostředí pro společné vzdělávání v TV.

B) Realizovat společné vzdělávání

Konzultant v oblasti aplikované tělesné výchovy (ATV) musí být schopen: 1. přizpůsobit výuku tak, aby naplňovala potřeby žáků v ATV; 2. formovat chování žáků tak, aby byly zajištěny optimální podmínky pro výuku ATV; 3. přizpůsobit komunikaci schopnostem žáků se SVP; 4. vést záznamy týkající se individuálních vzdělávacích plánů (IVP).

C) Hodnotit studijní pokrok žáků a efektivitu používaných výukových a podpůrných strategií

Klíčové úkoly v této oblasti jsou: 1. hodnotit studijní pokrok žáka se SVP ve vztahu k cílům IVP; 2. hodnotit úpravy obsahu vzdělávání v TV pro žáky se SVP; 3. hodnotit efektivnost používaných vzdělávacích, výchovných a podpůrných opatření; 4. hodnotit snahu učitele TV zapojit žáky se SVP.

D) Odborně spolupracovat s cílem zlepšit kvalitu společného vzdělávání

Aplikovaná tělesná výchova má mezioborový charakter a od odborníků v oblasti ATV lze proto očekávat pravidelnou spolupráci s jinými odborníky nebo rodiči žáků se SVP. Klíčové úkoly v této oblasti jsou: 1. spolupracovat s odborníky v oblasti TV, sportu a volnočasových aktivit; 2. spolupracovat s dalšími osobami podporujícími studenty se SVP; 3. rozvíjet odborné dovednosti a znalosti v rámci celoživotního vzdělávání; 4. podporovat práva žáků se SVP na rovný přístup ke vzdělání.

UČITEL ATV/TV

A) Plánovat společné vzdělávání v tělesné výchově

Učitel ATV musí být schopen: 1. diagnostikovat potřeby žáků se SVP; 2. zmapovat postoje zainteresovaných osob ke společnému vzdělávání v TV; 3. zmapovat podmínky školy pro výuku TV; 4. vytvořit výukové plány pro společné vzdělávání v TV; 5. připravit prostředí pro společné vzdělávání v TV; 6. přizpůsobit obsah TV tak, aby naplňoval individuální potřeby všech žáků.

B) Realizovat společné vzdělávání

Učitel ATV musí být schopen: 1. přizpůsobit obsah výuky TV tak, aby naplňoval individuální potřeby všech žáků; 2. formovat chování žáků tak, aby byly zajištěny optimální podmínky pro výuku TV;

3. přizpůsobit komunikaci schopnostem žáků se SVP; 4. vést záznamy týkající se IVP či jiných plánů podpory.

C) Hodnotit studijní pokrok žáků a efektivitu používaných vzdělávacích, výchovných a podpůrných strategií

Nezbytným aspektem výuky žáků se SVP je hodnocení jejich studijního pokroku a úspěšnosti vzdělávacích, výukových a podpůrných strategií. Klíčové úkoly v této oblasti jsou: 1. hodnotit studijní pokrok žáka se SVP ve vztahu k cílům IVP; 2. hodnotit úpravy obsahu vzdělávání v TV pro žáky se SVP; 3. hodnotit efektivnost používaných vzdělávacích, výchovných a podpůrných opatření.

D) Odborně spolupracovat s cílem zlepšit kvalitu společného vzdělávání

Aplikovaná tělesná výchova má mezioborový charakter a od odborníků v oblasti ATV lze proto očekávat pravidelnou spolupráci s jinými odborníky nebo rodiči žáků se SVP. Klíčové úkoly v této oblasti jsou: 1. spolupracovat s odborníky v oblasti TV, sportu a volnočasových aktivit; 2. spolupracovat s dalšími osobami podporujícími studenty se SVP; 3. rozvíjet odborné dovednosti a znalosti v rámci celoživotního vzdělávání; 4. podporovat práva žáků se SVP na rovný přístup ke vzdělání.

ASISTENT PEDAGOGA PRO ATV/TV

A) Plánovat společné vzdělávání v tělesné výchově

Asistent pedagoga v ATV/TV musí být schopen pod vedením a v kooperaci s učitelem ATV/TV: 1. rozpoznat potřeby žáků se SVP; 2. zmapovat postoje zainteresovaných osob ke společnému vzdělávání v TV; 3. zmapovat podmínky školy pro výuku TV; 4. vytvořit výukové plány pro společné vzdělávání v TV; 5. připravit prostředí pro společné vzdělávání v TV; 6. přizpůsobit obsah TV tak, aby naplňoval individuální potřeby všech žáků.

B) Realizovat společné vzdělávání

Asistent pedagoga v ATV/TV musí být schopen pod vedením a v kooperaci s učitelem TV: 1. přizpůsobit svou práci k obsahu výuky TV tak, aby naplňoval individuální potřeby všech žáků; 2. formovat chování žáků tak, aby byly zajištěny optimální podmínky pro výuku TV; 3. přizpůsobit komunikaci schopnostem žáků se SVP; 4. rozumět záznamům týkající se IVP či jiných plánů podpory.

C) Hodnotit studijní pokrok žáků a efektivitu používaných vzdělávacích, výchovných a podpůrných strategií

Nezbytným aspektem výuky žáků se SVP je hodnocení jejich studijního pokroku a úspěšnosti vzdělávacích, výukových a podpůrných strategií. Klíčové úkoly v této oblasti jsou pod vedením a v kooperaci s učitelem TV: 1. hodnotit studijní pokrok žáka se SVP ve vztahu k cílům IVP; 2. hodnotit úpravy obsahu vzdělávání v TV pro žáky se SVP; 3. hodnotit efektivnost používaných vzdělávacích, výchovných a podpůrných opatření.

D) Odborně spolupracovat s cílem zlepšit kvalitu společného vzdělávání

Aplikovaná tělesná výchova má mezioborový charakter a od odborníků v oblasti ATV lze proto očekávat pravidelnou spolupráci s jinými odborníky nebo rodiči žáků se SVP. Klíčové úkoly v této oblasti jsou: 1. spolupracovat s odborníky v oblasti TV, sportu a volnočasových aktivit; 2. spolupracovat s dalšími osobami podporujícími studenty se SVP; 3. rozvíjet odborné dovednosti a znalosti v rámci celoživotního vzdělávání; 4. podporovat práva žáků se SVP na rovný přístup ke vzdělání.

Je zřejmé, že pracovníci obdobného zaměření jsou poptáváni i v jiných než pedagogických oblastech. Zejména ve skandinávských zemích se setkáváme se specialisty v oblasti APA financovanými z rezortu zdravotnictví (Norsko) nebo sociálních věcí (Finsko). Dlouhodobé financování z veřejných prostředků je realizováno pro „APA specialisty“ např. v Irsku. Model poradenských pracovníků pracujících jako součást školského poradenského systému je běžnější v severní Americe než v Evropě. Zahraniční zkušenosti z USA a Kanady nás inspirují k práci zejména v pedagogické oblasti.

Integrační proces není v TV možné realizovat bez adekvátní podpory pro pedagogické pracovníky. Již

v roce 2011 bylo podle výsledků výzkumného šetření patrné, že 85,71 % (36) SPC (respektive jejich řídicích pracovníků) přesvědčeno o pozitivním přínosu zřízení pozice konzultant APA ve svém kraji. Pouze 14,29 % (6) SPC by nepřivítalo nebo se nedomnívá, že je nutné zřízení pozice konzultant APA (Ješina et al., 2011). Od školního (akademického) roku 2017/2018 dochází k podpoře společného vzdělávání v TV prostřednictvím tří projektů. Jedním z nositelů je Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci (6 konzultantů APA), druhým Fakulta tělesné výchovy a sportu UK v Praze (2–3 konzultanti APA). V kombinaci s prioritami Olomouckého kraje v podobě projektu akčního plánu vzdělávání a přijetím 6 nových pracovníků na pozici konzultant APA se v součtu jedná o cca 15 pracovních pozic. Podle dostupných informací Evropské federace aplikovaných pohybových aktivit (European Federation of Adapted Physical Activity) se stává ČR prvním státem co do počtu takto zaměřených poradenských pracovníků v Evropě. Větší podporu pro společné vzdělávání nemá žádný stát v Evropské unii, což byla velká výzva a zároveň příležitost (Ješina, 2017).

Dlouhodobým etablováním pozice konzultant APA by bylo možné zabezpečit výše uvedenou podporu systému kontinuálně pro všechny stupně škol.

Mezi základní poptávané pracovní činnosti patří zejména konkretizování podpůrných opatření (pomůcky, konzultace u plánu pedagogické podpory či individuálního vzdělávacího plánu, případně předmětů speciálně pedagogické péče), kooperace při jejich naplňování, předávání metodických materiálů, zaškolování asistenta pedagoga, inspirace učitele TV, komunikace s rodičem a dále zajištění kontaktů na případné další subjekty spolupodílející se na vzdělávání, předání kontaktů na volnočasové organizace, spolupráce při realizaci osvětových a vzdělávacích aktivit apod.

Zástupci škol a školských poradenských organizací tedy od nově zřízených pozic konzultantů APA mohou očekávat následující kroky.

Tabulka 1 Doručený postup založený na deseti krocích při plánování a realizaci inkluzivní TV

<p>Krok 1</p> <p>Kontaktování PPP, SPC či relevantního spolupracujícího subjektu</p> <p>Cíl: zahájit celý proces.</p>	<p>Některá poradenská zařízení předloží konkrétní návrhy či kontakty. Některé kraje prioritně řeší rozvoj poradenství pro inkluzivní TV – např. Olomoucký kraj, nově také Ústecký kraj. Spolupracujícími subjekty mohou být také vysokoškolská pracoviště typu FTK UP v Olomouci, FTVS UK v Praze, FSpS MU v Brně, VŠ Palestra v Praze nebo pedagogické fakulty, nejvhodněji se sdruženými programy TV a speciální pedagogika nebo se zkušenostmi v oblasti ATV (např. UJEP v Ústí nad Labem, PdF v Plzni nebo PdF v Českých Budějovicích).</p>
<p>Krok 2</p> <p>První schůzka s rodičem/zákonným zástupcem nebo poradenským pedagogem</p> <p>Cíl: zjistit relevantní informace a představy zainteresovaných stran, zjistit možnosti a podmínky školy.</p>	<p>Nejprve mezi třídním učitelem nebo učitelem TV, popřípadě jiným pověřeným pedagogickým pracovníkem, a kompetentním externím pracovníkem (nejlépe konzultantem APA). Pokud bude konzultant kontaktován rodičem, pak nejdříve schůzka konzultanta s rodičem.</p>
<p>Krok 3</p> <p>Koordinační schůzka na půdě školy</p> <p>Cíl: konfrontovat představy všech zainteresovaných a kompetentních osob o vzdělávání v TV a dalších pohybových programech.</p>	<p>Schůzka nejlépe za přítomnosti třídního učitele, učitele TV, pověřeného pedagogického pracovníka, řídicího pracovníka, rodiče (zákonného zástupce) a konzultanta APA. Před a po schůzce kontaktování pracovníka poradenského zařízení.</p>
<p>Krok 4</p> <p>Vyžádání posudku registrujícího lékaře či zprávy odborného lékaře nebo zdravotnického pracovníka</p> <p>Cíl: získat relevantní informace o zdravotním stavu žáka se SVP od registrujícího lékaře pro účely tvorby podkladů pro IVP nebo plánu pedagogické podpory (PLPP).</p>	<p>Rodič obdrží od školy, poradenského zařízení nebo dalšího spolupracujícího subjektu formulář, který může předložit registrujícímu lékaři svého dítěte (žáka). Rodič vysvětlí lékaři důvody, proč tým podílející se na vzdělávání potřebuje informace uvedené ve formuláři a vyzve ho k zodpovědnému vypsání doporučení. Aby byly splněny podmínky dle aktuálního znění § 50 zákona 561/2004, jedná se tedy o lékaře registrujícího. V případě, že rodič neinicuje uvolnění nebo částečné uvolnění, pak je možné poptávat o informace i relevantního odborného lékaře (např. neurologa, diabetologa apod.) nebo zdravotnického pracovníka (např. fyzioterapeuta). Tyto informace pak mohou sloužit tvůrcům IVP pro TV jako zdroj informací pro vhodné úpravy obsahu a podmínek. Taky je možné tento krok neuskutečnit, avšak jedná se o zdroj relevantních informací, které jsou pro učitele TV velmi důležité, a může být výrazným limitem je nemít.</p>
<p>Krok 5</p> <p>Diagnostika motoriky, emocí, preferencí a sociálního začlenění</p> <p>Cíl: získat vstupní data o žáku se SVP pro vytyčení a ověření dílčích cílů.</p>	<p>Konzultant APA ve spolupráci se zákonnými zástupci, žákem, školou a poradenským zařízením zrealizuje vstupní diagnostiku před tvorbou IVP nebo v počátku realizace PLPP nebo IVP.</p>
<p>Krok 6</p> <p>Tvorba podkladů pro PLPP či IVP</p> <p>Cíl: nastavit plán vzdělávání podle aktuálních norem a standardů.</p>	<p>Na základě školního vzdělávacího plánu, tematického plánu učitele, vyjádření a přání rodičů (zákonných zástupců), lékařského doporučení, případně doporučení dalších odborných pracovníků vypracuje konzultant APA podklady pro podpůrná opatření. Navrhne pro speciálně poradenské centrum (SPC) normovaná a nárokových podpůrná opatření a naplánuje získání (pronájem) nenárokových opatření (metodické materiály, kompenzační pomůcky apod.).</p>

<p>Krok 7</p> <p>Realizace osvětového programu nebo peer-tutoring programu</p> <p>Cíl: pozitivní ovlivnění sociálního klimatu ve třídě a škole, vytvoření předpokladů pro pochopení speciálních potřeb spolužáka a vytvoření povědomí vrstevníků o možnostech pohybových aktivit konkrétního žáka se SVP.</p>	<p>Program typu Paralympijský školní den (pro mladší žáky či děti v MŠ upraven pod názvem pÁPÁ hrátky) nebo peer-tutoring program zaměřený cíleně pouze na třídu s integrovaným žákem má za cíl pozitivní formování postojů spolužáků k účasti žáka se SVP v TV a dalších pohybových programech.</p>
<p>Krok 8</p> <p>Průběžné intervence</p> <p>Cíl: poradensky podpořit pedagogy, společně hodnotit plnění úkolů a cílů, flexibilně reagovat na aktuální dynamiku třídního kolektivu při realizaci TV a dalších pohybových programů.</p>	<p>Intervencí se myslí celoroční setkávání konzultanta APA s pedagogy a spolupůsobení v reálných podmínkách TV, včetně společných rozborů hodin a plánování, poradenství, zaškolování v některých specifických aktivitách, případně se spolupodílí na celoživotním vzdělávání.</p>
<p>Krok 9</p> <p>Zapůjčování didaktických a sportovně-kompenzačních pomůcek</p> <p>Cíl: zvýšit kvalitu vzdělávacího procesu v TV a dalších pohybových programech.</p>	<p>Konzultant APA společně s pedagogy vydefiniuje a zajistí baterii pomůcek a metodických materiálů, které by škola mohla získat mimo systém podpůrných opatření. Současně s tím zajistí společně nákup pomůcek ze systému podpůrných opatření tak, aby byl vhodně aplikovatelný v TV.</p>
<p>Krok 10</p> <p>Evaluace intervence a následné vytvoření plánu</p> <p>Cíl: zhodnotit efekt celého procesu vzdělávání v TV a dalších pohybových programech, nastavit následující intervenční a podpůrná opatření.</p>	<p>Pedagogové v TV společně s konzultantem APA provedou na závěr intervenčního období evaluaci v oblasti motoriky, emocí, preferencí a sociálního začlenění při TV. Na základě výsledků pak připraví společně plán pro následující období.</p>

Základním problémem je neexistence systematické podpory v oblasti TV a pohybově orientovaných programů. Inovace postupů a změny v myšlení spočívají zejména v zapojení koordinačních regionálních pracovníků, tzv. metodiků pohybové gramotnosti – konzultantů aplikovaných pohybových aktivit (zkráceně konzultantů APA). Pokud školské poradenské pracoviště preferuje spolupracující subjekty nezapojovat, očekává se pak jejich hlubší spolupráce se školou nejen v oblasti TV, ale i dalších pohybově orientovaných programech, včetně vzdělávání mimo prostory běžné určené pro vzdělávání (výlety, školy v přírodě, exkurze, dopravní výchova).

Pro spolupráci školy, zákonného zástupce a poradenského pracoviště zde navrhuje další subjekt podílející se na vzdělávání, zastoupený právě konzultantem APA mimo oficiální systém školských poradenských zařízení. Pokud je konzultant APA součástí těchto zařízení, pak je postup shodný jako při kontaktování ostatních zástupců SPC či PPP.

Doporučení poradenských zařízení pro vzdělávání žáka se SVP pak mohou obsahovat i kontakt na další

subjekty, jež se na vzdělávání mohou podílet. Jedná se nejčastěji o ověřené organizace nebo jednotlivce, kteří mají zkušenosti z obdobně realizovaných intervencí. Po jejich kontaktování nejčastěji dochází k organizačním schůzkám s dohodou následných formalizovaných i neformalizovaných kroků. Zapojení těchto subjektů pak školám garantuje ověřený metodický postup, který vede k vyšší kvalitě vzdělávání žáků se SVP i jejich spolužáků bez SVP při zachování plnění všech povinností školy s maximálním možným snížením administrativního tlaku, který s dalšími subjekty společně sdílí.

Před podepsáním konkrétní smlouvy o spolupráci je definována její podoba, která může být více či méně konkretizovaná. Může také zůstat otevřená nebo být ponechána ke specifikaci v dodatcích ke smlouvě. Tuto spolupráci je vhodné deklarovat také v následujících formuláři:

- Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole (analogicky ve školském zařízení) – deklaruje poradenské zařízení jako např. podpůrné opatření jiného druhu.

Tabulka 2 Příklad konkrétní spolupráce

Spolupracující subjekt:	Centrum APA zřízené na Katedře aplikovaných pohybových aktivit Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.
Podoba (předmět) spolupráce:	Vypracování IVP nebo podkladů pro IVP do tělesné výchovy; vypracování plánu nebo podkladů pro plán pedagogické podpory; zapůjčení sportovních a sportovně-kompenzačních pomůcek; poradenství při výběru nárokových relevantních pomůcek pro pohybové programy realizované školou či školskou organizací; přímá poradenská podpora při realizaci vyučovací jednotky TV; personální podpora při realizaci krátkodobých jednorázových pohybových programů (kurzů, výletů, pobytových akcí); diagnostika a evaluace vybraných charakteristik (motorika, psycho-sociální oblast relevantní pro TV); realizace peer-tutoring programu pro TV; realizace osvětové a vzdělávací akce typu Paralympijský školní den; poskytnutí metodických materiálů pedagogickým pracovníkům; zaškolení pedagogického pracovníka při realizaci plaveckého nebo lyžařského kurzu.

- Individuální vzdělávací plán – škola deklaruje další subjekty podílející se na vzdělávání žáka. Zároveň v kolonce podpůrná opatření jiného druhu lze uvést konkrétní podporu od těchto subjektů, která nevyžaduje finanční nároky na systém podpůrných opatření (např. zapůjčení sportovně-kompenzačních pomůcek, zaškolení pedagogického pracovníka apod.).
- Plán pedagogické podpory – škola deklaruje podpůrná opatření jiného druhu, doplněná o doporučení k odbornému vyšetření (jiné). Toto vyšetření se může týkat doporučení registrujícího lékaře a dia-

gnostiky motoriky, popřípadě relevantních psychosociálních charakteristik při začlenění žáka se SVP do vyučování.

Spolupracujícími subjekty však mohou být i zdravotnické organizace (relevantní pro fyzioterapeutická či ergoterapeutická vyšetření a konzultace), školská zařízení při naplňování náhradní výuky (např. při zrušení povinné výuky poslední vyučovací hodinu, viz § 50 školského zákona), spoluúčast dalších vzdělávacích subjektů při nemocnicích či jiných léčebných zařízeních.

2 NASTAVENÍ CÍLŮ A HODNOCENÍ V ITV

Cíl musí být ověřitelný, resp. měřitelný či zjištělný – ne však měřitelný pouze ve smyslu zjišťování výsledného výkonu, tedy kvantitativně. Měřitelnost či zjištělnost nebo ověřitelnost je možná i ve smyslu kvalitativním. Při ověřování plnění cíle může být přes veškerou snahu určitá míra subjektivity. Neměla by však být tak vysoká, jako býváme někdy svědky (viz příklad z praxe X).

Cíle musí být dostatečně konkrétní; obecná formulace typu „výchova k fair play“ není sama osobě negativní, ale nejedná se o cíl. Je to prostředek k rozvoji osobnosti a chápání vztahů, pravidel chování apod. Cílem však není, pokud se nejedná o žáka, který má právě tyto parametry osobnosti v nerovnováze a je nutné se jim individuálně věnovat. Pokud se nicméně jedná o žáka například s poruchou autistického spektra, není často nutné toto ještě zdůrazňovat v rámci cílů. Takový žák naopak může dodržovat předem daná pravidla hned od začátku důsledněji než samotný učitel. Obdobně u (z hlediska chování) „bezproblémového“ žáka s DMO nebo zrakovým postižením není toto

opět nutné do IVP uvádět. Konkrétním vzdělávacím cílem např. může být znalost pravidel konkrétního sportu – ověříme ji testem pravidel sportu a můžeme tím např. vyvážit, že žák s DMO nebyl schopen zakončit úspěšně 6 z 10 dvojtaktů, což bylo kritérium pro hodnocení 1. Plnění výchovných cílů je obtížnější ověřitelné než kognitivních (vzdělávacích), přesto je možné. Např. pokud chceme, aby se žák více zapojoval do společných pohybových aktivit, vyšší mírou zapojení předpokládáme i větší motivovanost, uvědomění si významu pohybu pro jeho život apod. Stejně tak často zmiňovaná „snaha“: tu lze u žáka se SVP ověřit pozorováním (viz téma diagnostika), kdy pověřím asistenta pedagoga, aby zrealizoval strukturované pozorování a po porovnání s dřívějšími výsledky pak mohu zjistit vzrůstající, nebo naopak klesající míru (pozor na chyby v úsudku, více viz kapitoly zabývající se diagnostikou). Zdravotní cíle sice sleduji, je vhodné si je vyhodnotit pro sebe, dát žákovi zpětnou vazbu, ale nebývají součástí celkového hodnocení, a už vůbec ne numerického vyjádření. Zahrnují např. vyrovnávání svalových dysba-

lanci, úbytek tuku a nárůst aktivní svalové hmoty apod. I to je měřitelné v prostředí TV a poskytuje to určitou zpětnou vazbu. Obezítní by měli být učitelé TV zejména v senzitivním období dospívání. Data a zpětná vazba musí být prezentovány citlivě, sdílení výsledných dat musí respektovat etické normy a nemělo by být zveřejňováno. Míru dosažení specifických cílů lze považovat za vrcholné kritérium pro další hodnocení. Je vysoce individuální a znamená splnění nebo částečné splnění toho, co považují rodiče nebo žák za nejdůležitější, může tedy být nejvýznamnějším pozitivním efektem zapojení do žaka do společného vzdělávání v TV, popřípadě jiných pohybových aktivit na škole.

IVP pro TV je většinou pro všechny zúčastněné z hlediska jeho specifčnosti problematický. Proto se v této kapitole budeme snažit přiblížit postup jeho zpracování a další okolnosti, které se IVP a inkluzivní TV týkají. Abychom byli jako pedagogové schopni adekvátně zhodnotit efektivitu výchovně vzdělávacího procesu, je nutné zařadit diagnostiku jako jeho nedílnou součást. V TV se jedná o jednu z velmi podceňovaných součástí výuky. V praxi se často setkáváme s technikou „kouknu a vidím“. Případně argumenty, že díky letité praxi přece učitel TV ví, co má diagnostikovat. Ačkoli v žádném případě nepochybujeme a nerozporujeme kompetence zkušených „tělocvikářů“, bylo by vhodné se alespoň zamyslet nad zařazením diagnostických nástrojů do výchovně-vzdělávacího procesu. Diagnostika nám pomáhá objektivizovat stav třídy a jednotlivých žáků. Dává nám šanci lépe nastavit výukové cíle. Prostřednictvím vstupní a výstupní diagnostiky můžeme hodnotit progres s případně jej zařadit i do celkového hodnocení žaka, nejčastěji numerického vyjádření v průběhu školního roku nebo i v jeho závěru.

Diagnostika motorických dovedností a z toho vyplývající vhodně nastavené aktivity jsou obtížnější u žaka, který s TV začíná (nebyl v předchozích letech do TV začleněn). Proto je důležité, aby byla prováděna průběžná evaluace IVP, a to z důvodu včasného zařazení nutných úprav.

V případě průběžné evaluace inkluzivní TV je nevhodnější použití metody pozorování a rozhovoru. Při hodinách TV doporučujeme sledovat následující:

- Zvládá žák se SVP pohybové aktivity, které jsou v IVP uvedeny?
- Stíhá všechny aktivity, které jsou v IVP pro dané časové období uvedeny?
- Jsou modifikace, které jsou uvedeny v IVP, zvoleny správně?
- Zvládl by žák se SVP více aktivit, jiné provedení, nepotřebuje tolik modifikací?
- Jsou potřeba speciální sportovní pomůcky, jsou zvoleny správně?

- Jak probíhá forma paralelní, integrovaná nebo separovaná? Jsou zvoleny u daného žaka se SVP správně?
- Jak reagují na integraci žaka se SVP spolužáci? Nemají s modifikací her pro žaka se SVP problém? Spolupracují s ním?
- Je žák se SVP schopen si pohybové aktivity modifikovat sám?
- Jak vypadá spolupráce s asistentem? Nevyužívá žák se SVP pomoci asistenta i tam, kde není potřeba?
- Bavi žaka se SVP tělesná výchova?
- Do kterých aktivit se zapojuje nejraději?
- Jak se cítí během jednotky TV a po ní? Je unavený? Pociťuje bolest?

Pokud uznáme, že je zapotřebí provést v obsahu IVP změny, je možné je zařadit v průběhu školního roku podle aktuální situace (doplňovat nebo i zcela změnit – např. nepřinášejí-li dosavadní postupy očekávaný efekt nebo vyvstanou-li nové okolnosti, které je důležité reflektovat). Dvakrát ročně školské poradenské zařízení vyhodnocuje dodržování postupů a opatření uvedených v IVP (Jucovičová et al., 2009).

Na konci uplynutí doby, pro kterou byl IVP vytvořen, je dobré provést reálné zhodnocení. Mělo by se hodnotit splnění jednotlivých cílů popsaných v IVP, žakovo zlepšení či zhoršení v určitých dovednostech, znalost učiva podle ŠVP (školního vzdělávacího plánu), celkový dojem z žakova přístupu k TV a klima ve třídě. Pro reálné zhodnocení dosaženého zlepšení či zhoršení v pohybových dovednostech a schopnostech je dobré provést znovu test motorických kompetencí, který byl proveden na začátku docházky žaka se SVP do TV. Důležitou součástí hodnocení je doporučení pro další rok. Po prvním roce jsme schopni objektivně říct, jaké pokroky žák udělal, a to je dobré využít při tvorbě IVP pro další rok.

Hodnocení vychází z posouzení míry dosažení očekávaných výstupů formulovaných ve školních vzdělávacích programech, popřípadě plánu pedagogické podpory či individuálním vzdělávacím plánu. Hodnocení je pedagogicky zdůvodněné, odborně správné a doložitelné. Nemělo by být čistě subjektivní, ale mělo by být postaveno na maximálně možných objektivních kritériích, které jsou měřitelné. Tato měřitelnost však může mít i kvalitativní charakter, zdaleka se nejedná pouze o „fyzikální“ měřitelnost dosažených časů či vzdáleností. Ve zkratce uvádíme několik poznámek k hodnocení:

- Hodnocení zahrnuje znalost vstupních a výstupních dat i průběhu pedagogického procesu.
- Hodnocení se týká i dosažení či nedosažení vytyčených individuálních cílů.
- Hodnocení je měřitelné podle vytyčených kritérií. Ta mohou být kvalitativní i kvantitativní.

- Hodnocení není pouze známkování.
- Hodnocení není pouhé měření.
- Hodnocení nemusí být nastaveno ve vztahu k celostátním normám či průměru, ani k průměru ve třídě.
- Hodnocení může být nastaveno individuálně, tedy ve vztahu ke zlepšení v průběhu školního roku či jiného časového vymezení s ohledem na specifika progredující či regredující diagnózy žáka.

Hodnocení je možné fundovaně stanovit pouze tehdy, pokud respektuje cíle, které jsme si na začátku časového období (školního roku) nebo v jeho průběhu vytyčili. Legislativní normy umožňují hodnotit závěrečnou známku, tedy numericky, nebo slovním popisem. Navzdory různým názorům se ztotožňujeme s tím, že by při realizaci plánu pedagogické podpory nebo IVP v ITV měl být brán zřetel na názor a přání rodičů. Pokud jsou zastánci numerického hodnocení, není důvod, proč je přesvědčovat o opaku. Potom však v praxi narážíme na běžný problém, že vlastně u nás řada učitelů TV neumí hodnotit. K tomuto závěru nás vedou nejen výsledky některých našich výzkumných šetření, ale zejména poznatky z praxe a případy, které nikdy do výzkumů zařazovány nebyly. Je velmi obtížné stanovit úpravy hodnocení do přílohy IVP pro TV, když učitel není schopen správně popsat svoje vlastní kritéria hodnocení u žáků bez SVP. Zároveň je ale pochopitelný citlivý přístup při pedagogickém hodnocení.

Technika „kouknu a vidím“ se stejně jako v diagnostice vstupní nebo výstupní (evaluaci) neuplatňuje dobře ani ve výsledném hodnocení. Pokud se tedy zaměříme na podpůrná opatření v TV, pak je nutné společně s konzultanty APA najít právě ta kritéria hodnocení žáka se SVP, která jsou měřitelná, přiměřeně dosažitelná a zároveň dostatečně rozvíjející. Jak už bylo výše uvedeno, hodnocení a správné nastavení cílů jsou spojitě nádoby. Při respektu k tradičnímu stanovení vzdělávacích, výchovných a zdravotních cílů je vhodné doplnit specifické cíle. Ty respektují přání rodičů, popřípadě vyplnou z rozhovoru s nimi.

Nekritický přístup k žákovi se SVP či absence hodnotících kritérií v TV u všech žáků bývají negativně přijímány i ostatními spolužáky. Někdy je tedy efekt opačný od původního motivu pedagoga s negativním dopadem na celou třídu. Kritérii hodnocení však zdaleka nemusí být pouze splnění či nesplnění absolutních výkonů. Možnostmi pro stanovení kritérií vhodných pro závěrečné hodnocení může být:

- a) zlepšení žáka se SVP (komparace s vlastními výkony na začátku roku či před výukovým blokem konkrétní pohybové aktivity),
- b) zvýšená kvalita pohybového vzorce (strukturovaný záznamový arch),
- c) zvýšení zájmu o pohybové aktivity ve volném čase (strukturovaný rozhovor, actigraph),
- d) úroveň znalostí z oblasti TV a sportu (didaktický test, samostatné úkoly),
- e) úroveň znalostí z oblasti vnímání pohybu pro zdraví (didaktický test, samostatné úkoly),
- f) zvýšení zapojení do pohybových aktivit (strukturované pozorování),
- g) zvýšení zájmu a vlastního zapojení do pohybových aktivit (chytře hodinky, sporttester, krokoměr),
- h) zlepšení dovedností při používání sportovně-kompenzačních pomůcek (pozorování),
- i) prezentovaná znalost pravidel vybraných sportů (zkoušení, didaktický test),
- j) splnění jiného samostatného alternativního úkolu ve vztahu k ostatním spolužákům (prezentace specifického tématu ostatním – např. paralympijské hry, medailonek sportovce s postižením apod.).

Způsoby a předmět hodnocení by neměly opouštět původně nastavené cíle. Měly by být nejen v souladu s nimi, ale také by měly sloužit jako podklad pro školní poradenské zařízení (ŠPZ) jako doklad o adekvátnosti nebo naopak deficitu podpůrných opatření. Splnění cílů a jejich hodnocení částečně odráží i následující otázky, které mohou být inspirací pro pedagogické pracovník, pokud jde o zprávu, již může jako relevantní podklad hodnocení poskytnout ŠPZ.

1. Je žák v hodině TV aktivní?
(úplně souhlasím - částečně souhlasím - méně souhlasím - nesouhlasím)
2. Převažující postup při začlenění žáka do výuky TV?
(s asistentem - bez asistenta - s ostatními spolužáky - individuálně)
3. Jako pedagog jsem schopen/schopna vždy samostatně vymyslet modifikace k dané aktivitě v TV.
(úplně souhlasím - částečně souhlasím - méně souhlasím - nesouhlasím)
4. Využívám jako pedagog pomůcky pro TV získané z podpůrných opatření?
(úplně souhlasím - částečně souhlasím - méně souhlasím - nesouhlasím)

5. Jaké pomůcky mám jako pedagog ve škole k dispozici z podpůrných opatření (PO)?
.....
6. Využívám jako pedagog kromě pomůcek z PO i jiné pomůcky? Pokud ano, tak které a z jakých zdrojů je škola získala?
.....
7. Naše doporučení (potřeba) pomůcek pro příští období:
.....
.....
8. Účast žáka na vzdělávání mimo budovu školy:
 - a) lyžařský výcvik (*zúčastnil se - nezúčastnil se - nebyl realizován*)
 - b) plavecký výcvik (*zúčastnil se - nezúčastnil se - nebyl realizován*)
 - c) škola v přírodě (*zúčastnil se - nezúčastnil se - nebyl realizován*)
 - d) výlety, exkurze (*účastní se - někdy se účastní - neúčastní se*)
 - e) další aktivity
9. Zapojuje se žák do další činnosti organizované školou nebo školským zařízením? (družina, DDM, internát, školní klub)
ANO/NE (pokud ano, do jaké?)
10. Zapojuje se žák do jiné mimoškolní aktivity?
ANO/NE (pokud ano, do jaké?)
11. Navštěvuje žák fyzioterapeuta?
ANO/NE (pokud ano, jak často?)
12. Od kterého roku se žák účastní TV?
13. Hlavní cíl, který si pedagog stanovil při práci s žákem - v oblasti fyzické, psychické, sociální:
.....
.....
.....
14. Dosažené pokroky, progres/regres za dané období v oblasti fyzické, psychické, sociální:
.....
.....
.....
15. Na co je vhodné se dominantně zaměřit při další práci?
(*samotný žák - kolektiv třídy - pedagogové - rodiče - škola*)
.....
16. S rodiči žáka se spolupracuje:
(*výborně - velmi dobře - dobře - méně dobře - špatně*)
17. Další poznámky (celkové zhodnocení, nedostatky, nápady na zlepšení atp.)

Datum vyplnění:

Podpis pedagoga:

3 ZÁKLADNÍ OBSAHOVÁ VÝCHODISKA A MODIFIKACE V ITV

Při ITV s účastí žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve všech formách (organizačních, didakticko-metodických aj.) je nutné mít na paměti především následující čtyři pravidla (Kudláček & Ješina, 2008), která doplňujeme v současném systému inkluzivního školství o páté a šesté a označujeme je jako principy (zásady):

1. **Aktivity musí být pro všechny žáky bezpečné!** (s přiměřenou mírou rizika zranění běžnou pro pohybové aktivity)
2. **Aktivity musí být smysluplné!**
3. **Ne každá aktivita je vhodná pro všechny!**
4. **Žáci nesmí trpět pocitem odcizení z důvodu společného vzdělávání se žákem se SVP!**
5. **Povinností pedagoga v konkrétní třídě je vzdělávat všechny žáky!** (bez ohledu na osobní preference nebo subjektivně vnímanou míru motivace)
6. **Pokud se pedagog necítí být pro konkrétní činnosti v inkluzivní TV kompetentní, pak musí být jeho snahou využít odborné spolupráce nebo sebevzdělávání!**

Block (2007) popisuje stupně podpory inkluze a realizace pohybových programů, včetně segregovaného (upraveno do českých podmínek in: Ješina & Kudláček, 2009). Tyto stupně podpory se staly podkladem pro návrh „Metodického pokynu pro ATV“, který byl na základě iniciativy MŠMT předložen k dalšímu jednání na konci roku 2019. Úprava a rozšíření těchto stupňů prezentovaných již dříve v odborných a metodických materiálech (Ješina, Kudláček et al., 2011; Bartoňová & Ješina, 2012) respektuje aktuální legislativní možnosti i aktuální změny ve vzdělávacím systému, včetně propojení škol a školských zařízení s ohledem na vyhlášku 27/2016.

V závislosti na úrovni schopností, dovedností a možnostech žáka se SVP je jeho účast v TV nebo ATV zajišťována formou následujících opatření:

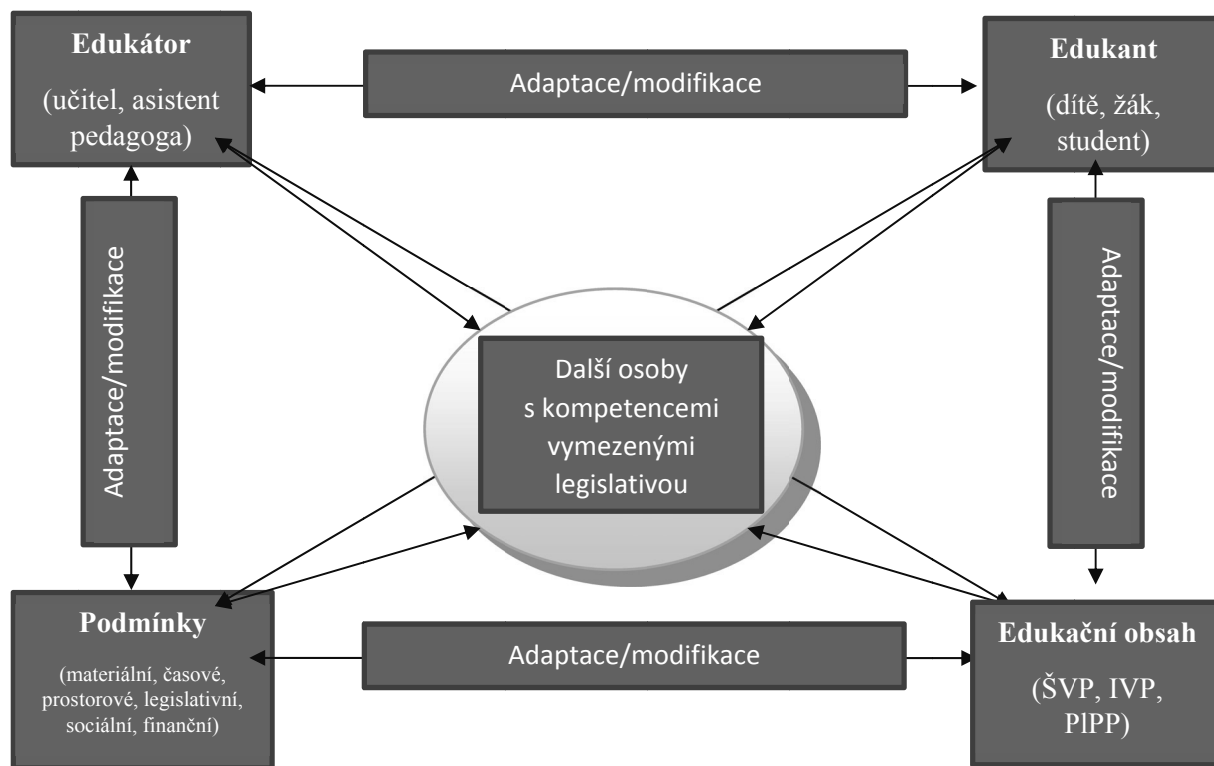
1. zapojení bez podpory a bez modifikace obsahu (běžná TV i ITV);
2. zapojení s úpravou obsahu a podmínek (ATV i ITV);
3. zapojení s využitím peer partnerů/tutorů (ATV i ITV);
4. zapojení s využitím asistenta pedagoga (ATV i ITV);
5. kombinované formy výuky (individuální segregovaná, individuální či skupinová paralelní ATV, běžná ITV);
6. další výuka skupinového charakteru (ATV, zdravotní TV);

7. spolupráce s organizacemi v komunitě školy nebo žáka (segregovaná ATV, výjimečně i ITV);
8. další výuka segregovaného charakteru (segregovaná ATV, zdravotní TV, léčebná TV).

Absence zařazení žáka se SVP ve společných aktivitách v TV a pohybových programech je vrcholně nežádoucí při inkluzivním procesu jako takovém. Než však přistoupíme k popisu jednotlivých aktivit, je nutné uvést základní postup, který je vhodné respektovat jako vodítko při jakékoliv obdobné činnosti:

- stanovit si cíle pohybových aktivit – obecné cíle doplněné konkrétními úkoly, které musí respektovat zájmy všech žáků včetně těch se SVP;
- diagnostikovat motorické i osobnostní kompetence skupiny (včetně žáka se SVP);
- seznámit se s vnějšími podmínkami – architektonické i sociální bariéry ovlivňující bezprostředně tělovýchovný proces;
- modifikovat pohybové aktivity pro zapojení všech žáků na základě diagnostiky kompetencí skupiny a limitů vnějšího prostředí;
- správně žáky motivovat – především žáky informovat o nutnosti a vhodnosti modifikací, tak aby byla možná participace všech;
- seznámit žáky s pohybovou aktivitou, vysvětlit organizaci, pravidla;
- zajistit bezpečnost – kromě běžné fyzické bezpečnosti nezapomínat ani na psychickou;
- řešit nepředvídané situace, akceptovat vývoj a do jisté míry je unikátně přetvořit – je důležité být připraven na flexibilní řešení, která přináší participace žáka s postižením;
- pedagog by měl v určitý okamžik umět ustoupit do pozadí průběhu pohybové aktivity tak, aby průběh nejenom neutrpěl, ale aby tím byl naopak podpořen;
- pružně reagovat na průběh pohybové aktivity (např. sportovní nebo pohybové hry), organizovat úpravy nebo změny činností či zapojení jednotlivých žáků;
- realizovat zpětnou vazbu a ohlédnout se za důležitými body, které ze společné pohybové aktivity pro jednotlivé žáky nebo skupinu plynou.

Při samotné aplikaci vycházíme z jednoduchého předpokladu, že člověk dokáže víc, než si myslí. To platí ve vztahu k učiteli (asistentovi pedagoga) i k žákům včetně těch se SVP. Právě v tom spatřujeme neocenitelný přínos tělesné výchovy jako nositele výzvoevých situací, které nutí člověka k osobnostně-sociálnímu rozvoji ve vztahu k ostatním osobám i k sobě samému (Ješina & Kudláček, 2007).

Obrázek 1 Model inovovaného edukačního čtverce v ATV

Důležitými termíny v oblasti APA a plánování jsou modifikace (nejčastěji ve smyslu přizpůsobení něčeho) a adaptace (nejčastěji ve smyslu přizpůsobení někomu). Tyto termíny je však možné využívat také jako synonyma. Před jakoukoliv úpravou pohybových aktivit pro vhodné začlenění žáků se SVP je principiálním krokem definovat si aktuální preferované cíle, které vybranou pohybovou aktivitou jako pedagog sledujeme. S respektem k těmto cílům si pak můžeme dovést modifikace realizovat.

V kinantropologii nejčastěji uvažovaní didaktičtí činitelé („didaktický čtverec“ – např. pedagog, žák, obsah a podmínky) (Frömel, 1975, in: Válková, 2010) jsou tedy v kontextu APA doplněni dalšími vstupujícími determinanty. Podoba vstupu těchto determinantů, včetně jejich kompetencí, je definována aktuálními legislativními normami. Determinanty rozumíme zejména zákonné zástupce žáka (nejčastěji rodiče), pracovníci školského poradenského zařízení (ŠPZ), případně však v této roli mohou vystupovat i pracovníci další metodické podpory (např. Česká školní inspekce). Elementem, který tyto činitele významně doplňuje, jsou všudypřítomné modifikace/adaptace. Podle námi preferované definice APA (viz Ješina, Kudláček et al., 2011) se jedná o modifikace převážně u obsahu a podmínek a adaptaci u edukátora a edukanta.

Obsah je vzhledem k individuálním specifikům např. osob se zdravotním postižením nutné často modifikovat. Podle výsledků projektu THENAPA (Van Coppenolle et al., 2004) může být modifikována každá pohybová aktivita. Pohybová aktivita by měla být realizována s pochopením specifických potřeb plynoucích ze zdravotního postižení a může tedy vyžadovat modifikace v následujícím:

- Nářadí, náčiní: využití míčů různých velikostí, které mohou být vyrobeny z různých materiálů.
- Prostředí: snížení výšky sítě, zmenšení velikosti hřiště.
- Úkol: zjednodušení aktivity, modifikace cíle – volejbal, kde žák s postižením hraje vsedě.
- Pravidla: tenisový míček může před odehráním dopadnout na zem dvakrát (prodloužení času potřebného k odehrání míčku).
- Instrukce: přizpůsobení se rozumovým schopnostem žáků – jednoduché a krátké instrukce, redukce na pouze jednu informaci v daném čase, volba přímého pohybu namísto pohybu v kruhu (Van Coppenolle et al., 2004).

Válková (2010) rozděluje, a tím i akcentuje modifikace (adaptace) zejména v následujících oblastech:

- komunikace;
- metody práce, metody učení, postupy;

- obsah činnosti, programu, sportu;
- podmínky: přístup do prostředí, vlastní prostředí činnosti, pomůcky, náčiní;
- pravidla.

V souladu s Válkovou uvádějí Ješina, Kudláček et al. (2011) pro jednotlivé oblasti praktické příklady modifikací pro realizaci APA nejčastěji organizovaného charakteru ve sportovních, pohybových, soutěživě nebo kreativně zaměřených hrách. Pro další pohybové aktivity použitelné v různých organizačních a vzdělávacích formách byly později vypracovány metodické listy (Ješina, 2020).

Komunikace

Způsob komunikace musíme volit s ohledem na jedinečnost osobnosti toho, s kým komunikujeme. Musíme si uvědomit, že při realizaci volnočasových pohybových aktivit zdaleka nekomunikujeme pouze verbálně. Některá předem dohodnutá gesta se dokonce stala standardním prostředkem komunikace v rámci např. sportovních nebo pohybových her, což částečně napomáhá inkluzi např. žáků se sluchovým postižením. Komunikace musí být nejen přiměřená, ale nesmí u osob se speciálními potřebami vyvolávat pocit, že jsou kvůli svému postižení upřednostňováni. Poměrně zdařile lze pro komunikaci využívat nejmodernější komunikační technologie.

Zapojení pedagogů

Zapojení pedagoga a dalších podpůrných osob může být pro inkluzivní programy s využitím pohybových aktivit za určitých okolností klíčové. Okolnostmi máme na mysli především typ a hloubku postižení, vnější podmínky, jako je prostředí a charakter konkrétních činností. Pokud mluvíme o zapojení dalších osob, máme tím na mysli především asistenta, instruktory (případně jiného externího pracovníka) nebo vrstevníky (zejména ve školním prostředí častěji označovaní jako peer tutoři). Zapojení může mít podobu asistence (tedy podpory či pomoci), ale také společného partnerského spojení, např. v pohybových či jiných hrách. Měli bychom stále mít na paměti, že jedním z cílů je sociální začlenění, a být si vědomi toho, že bychom mohli být sami bariérou celé sociální interakce.

Obsah

Úprava objemu a intenzity zatížení ve vztahu k zaražování intervalů odpočinku je jednou z klasických možností modifikací pohybových aktivit. Např. ve vztahu k jedinci s tělesným postižením je nutné sledovat především možná zdravotní rizika a případné kontraindikace pohybových aktivit, jako je spasmus

svalů, celková fyzická únava nebo vliv na kardiovaskulární aparát.

Role hráče (žáka) je velmi důležitá vzhledem k jeho psychické spokojenosti s participací v pohybové aktivitě a z hlediska sociálního statusu ve skupině. Naši snahou by mělo být vytvoření podmínek pro co největší možnost zapojení jedince se speciálními potřebami do herní činnosti. V případě, že přímé zapojení jako hráče není možné, můžeme zvážit další možnosti (rozhodčí, poradce, supervizor, pomocný rozhodčí, organizátor, živá meta, záchrana).

Způsob lokomoce (pohybu) je samozřejmě nezbytnou součástí pohybové aktivity. Nejpřirozenější je chůze a běh, ale můžeme zařadit i několik dalších (pohyb vsedě, vleže, plazení, chůze po čtyřech, skoky, poskoky po jedné končetině, kombinace uvedených způsobů). Změny pohybu můžeme zařadit a kombinovat i v průběhu pohybové aktivity. Všichni hráči se nemusí pohybovat stejně, to se týká např. i pohybových her. Takto výraznou změnu v lokomoci již považujeme za změnu obsahu, která může vést až k vytvoření APA vytvořené primárně pro osoby se zdravotním postižením (např. power soccer, volejbal vsedě, fuli-fuli aj.) (Ješina, Kudláček et al., 2011).

Celkovou modifikaci pravidel či změnu motorického úkolu považujeme za způsob změny specifické pohybové aktivity v jinou. Je však nutné respektovat sledované cíle. Zde se nejlépe projeví kreativita a kapacity pedagoga (instruktora). Jednoznačnou podmínkou je také vnitřní motivace.

Podmínky

Prostor (místo, velikost, vymezení prostoru pro pohyb) je další faktor, který musíme při volnočasových aktivitách zohlednit. Prostor musí být bezbariérový, snadno dosažitelný. Velikost zvolené plochy by měla odpovídat počtu a specifickým hráčů (např. s mentálním či zrakovým postižením), především kvůli bezpečnosti, ale i intenzitě zatížení, možnosti pohybu na vozíku, popř. musí být vhodně ohraničena pro participaci jedince se zrakovým postižením. Velikost hřiště přímo ovlivňuje interakci žáků, stejně jako množství aktivních zásahů do dané PA. Vymezení prostoru pro pohyb je nezbytné především z bezpečnostních důvodů, dále pak také z důvodu samotné frekvence zapojení jedince se speciálními potřebami do pohybové aktivity. Například osobě na vozíku omezíme možnost vjezdu do území pod košem při basketbalu nebo naopak omezíme možnost vstupu ostatním stojícím hráčům.

Počty účastníků ve skupině lze upravit podle potřeby. Víme například, že někteří účastníci jsou pohybově zdatní; v tom případě k nim zařadíme např. hráče s postižením. Lze také upravit počet účastníků PA tak,

že např. v jednom družstvu navýšíme počet hráčů, abychom výkonnostně týmy navzájem přiblížili.

Náčíní (druh, tvar, velikost, množství, hmotnost) může být pro některé jedince se speciálními potřebami zásadní. Zdaleka však nejde jen o ozvučené míče v případě osob se zrakovým postižením. Ani při integraci jedince s tělesným postižením nesmíme zapomínat na používání různých typů sportovního náčiní. Například jedinec s dětskou mozkovou obrnou lépe manipuluje s velkým lehkým míčem než s těžkým a malým. U osob s mentálním postižením zvažujeme také barevnost a tvar použitého náčiní. Je možné využít specifických tvarů tohoto náčiní a nepoužívat je pouze jako náhradu za míč. Malá švihadla můžeme nahradit delším lanem pro celou skupinu atp.

Čas na aktivitu patří mezi klasické možnosti modifikace pohybových aktivit. Jedná se o možnost ovlivnění celkové dynamiky, intenzity i koncentrace emocí. Čas je také důležitý s ohledem na zdravotní rizika, například ve spojení se svalovou únavou či jednostranným dlouhodobým zatížením žáků s ohledem na motorické stereotypy a zatížení mimo TV.

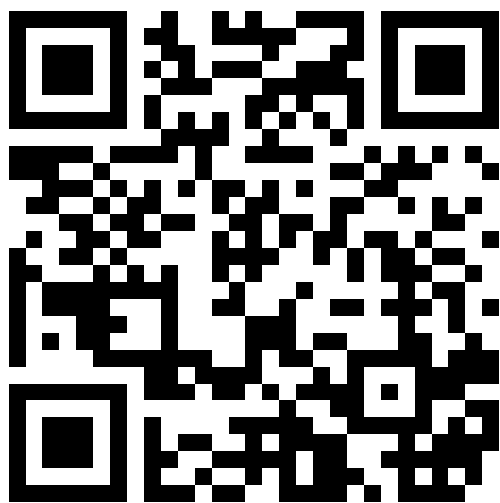
Vzdálenost, výška, velikost, množství cílů (košů, branek aj.) jsou přímo závislé na úrovni dovedností hráčů. Přímou nabídkou kombinace tohoto principu s některými dalšími, jako třeba se způsobem a množstvím získávání bodů. Efektu dosáhneme i zvýšením počtu branek, čímž vytvoříme podmínky pro větší možnost úspěchu. Lze také například využít kombinovaných

košů – na nižší hází hráč se speciálními potřebami a na vyšší ostatní.

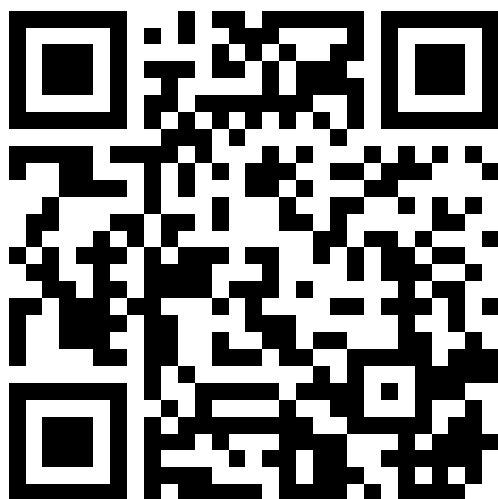
Využití sportovně-kompenzačních (aplikovaných, modifikovaných) pomůcek je v některých případech komplikovaný aspekt, ale často naprosto nezbytný. Existuje řada kompenzačních pomůcek (sportovní halový vozík, handbike, tandemové kolo, tříkolka, sledge, ozvučený míč aj.), přičemž je možné využít jen jednu z nich nebo pomůcky kombinovat. Při jejich uplatnění je nutné myslet na bezpečnost všech zúčastněných.

Způsob a množství získaných bodů modifikujeme v případě, když hrozí možnost, že šikovnější hráči ty méně šikovné do pohybových aktivit nezapojí. V tomto případě můžeme zařadit pravidlo, které umožní potenciálně méně bodujícím (vybraným) hráčům násobit body za splněný úkol. Například pokud se určenému žáku podaří vhodit koš, počítá se za 5 bodů. Existuje i možnost zvýhodnění hráče se speciálními potřebami (ale nejen jeho), například v případě skórování nebo dosažení gólu, čímž dále získává na významu jeho postavení v týmu. Stejně tak zvýhodníme i vybraného hráče protějšího týmu. Pozor však na jeho opakované určení. Ačkoliv jednáme jednoznačně s vidinou pozitivního dopadu na skupinu, efekt může být opačný, proto doporučujeme střídání těchto hráčů. Zároveň lze rozšířit možnost bodování tím, že je neomezíme pouze na vstřelení koše, ale poskytneme možnost získat body i vhozením do obroučky, desky, na základě určeného počtu přihrávek bez přerušení apod.

4 RELEVANTNÍ MULTIMEDIÁLNÍ PODPORA

Obrázek 2 Webinář věnovaný zařazování žáků se SVP do ITV

Obrázek 3 Webinář věnovaný psycho-sociálnímu rozměru inkluzivní TV

Obrázek 4 Postavení mimo hru - dokument věnovaný ITV

Obrázek 5 QR kód videa o inkluzivních pohybových programech v MŠ a u mladších žáků s tělesným postižením (Vyhlídal et al., 2011)

Obrázek 6 QR kód videa o inkluzivních pohybových programech v MŠ a u mladších žáků se zrakovým postižením (Vyhlídal et al., 2011)

Obrázek 7 QR kódy videí o inkluzivních pohybových programech v MŠ a u starších žáků s tělesným postižením (Vyhlídal, Janečka et al., 2011)

Obrázek 8 QR kódy videí o inkluzivních pohybových programech v MŠ a u starších žáků se zrakovým postižením (Vyhlídal, Janečka et al., 2011)

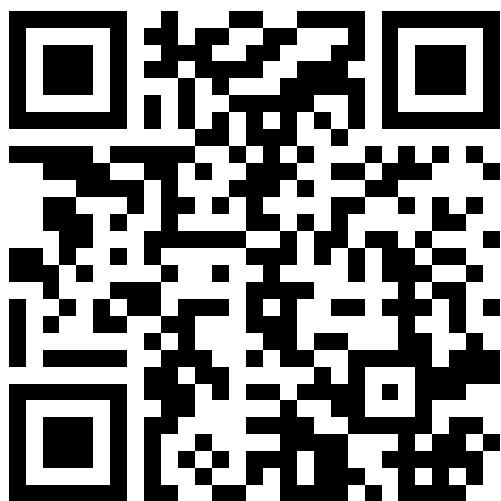
Obrázek 9 Příklad dobré praxe – účast žáka se SVP na zimním lyžařském kurzu

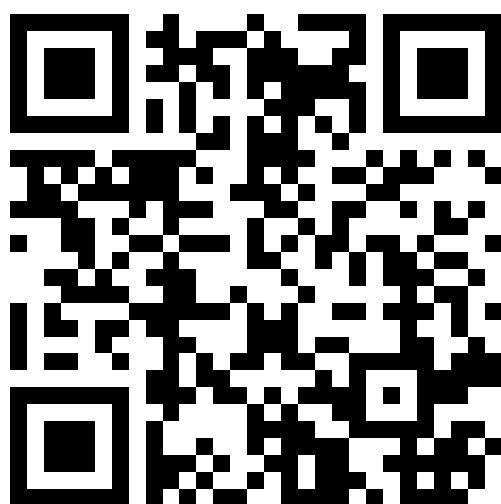
Obrázek 10 Příklad dobré praxe – účast žáka se SVP na mimoškolních plaveckých aktivitách

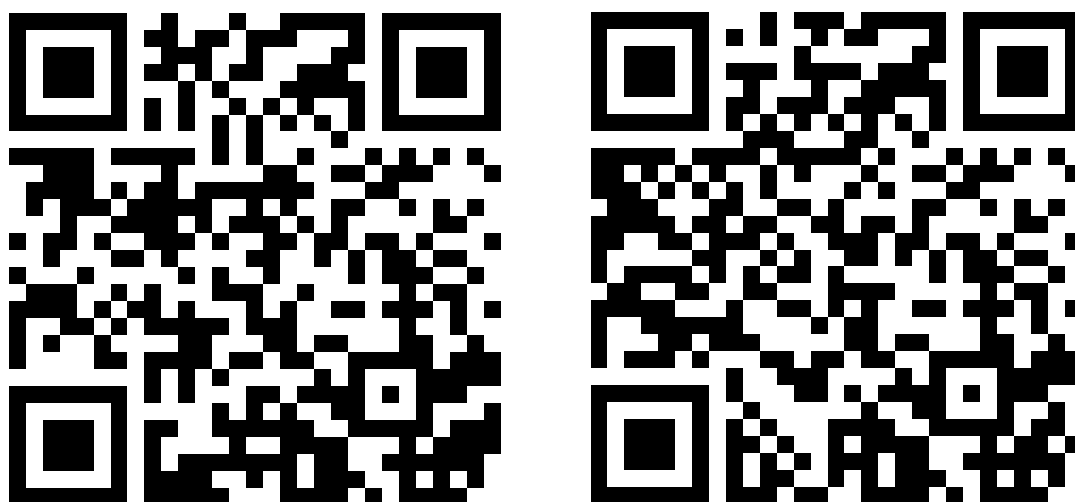
Obrázek 11 Příklad dobré praxe – systémová podpora celé školy

Obrázek 12 Příklad dobré praxe – uplatnění know-how ze seminářů věnovaných ITV

Obrázek 13 QR kód zásad komunikace s žákem s PAS při ITV

Obrázek 14 Vzdělávací programy pro podporu ITV – PŠD a pÁPÁ hry

5 DESATERO PRO PRACOVNÍKY V OBLASTI INKLUZIVNÍ TV

Téměř vše, co se na přelomu 20. a 21. století v oblasti aplikovaných pohybových aktivit (APA), zejména pak na vysokoškolské úrovni, ale i v praxi v oblasti volného času, školní tělesné výchovy a v rámci Českého hnutí speciálních olympiád v České republice odehrálo, nese výraznou stopu práce profesorky Hany Válkové. Ani zde jsme se tomu nevyhnuli a původní desatero bylo pouze mírně stylisticky upraveno pro potřeby inkluzivní tělesné výchovy (ITV).

Motto:

I když si člověk jde svou cestou, má často rád, když ví, kam jde, po čem jde, jestli tudy šel první nebo ne, s kým jde nebo proč tam jde. Desatero (zásad) může být vhodným průvodcem při hledání rozhodnutí v práci i životě. Někdy nám tento návod umožní se zamyslet předtím, než začneme konat, a zvyšuje šanci, že učiníme správně.

Ondřej Ješina a Jitka Vařeková
(původně pro Českou asociaci aplikovaných pohybových aktivit)

Flexibility!

Buď připravený pružně reagovat!

Být flexibilní – být připraven pružně a kreativně reagovat na změny, které práce v oblasti ITV přináší.

Accept differentness as normality!

Jinakost vnímej jako normu, nikoli jako překážku!

Vnímat jinakost jako normu, nikoliv jako překážku nebo důvod k neposkytnutí služby, partnerské nebo profesní podpory.

Cooperation!

Spolupracuj s dalšími odborníky!

Spolupracovat s ostatními odborníky (psychology, fyzioterapeuty, lékaři, protetiky, sociálními pracovníky): pedagog v ITV se nesmí stydět požádat o radu i ostatní spolupracovníky, popřípadě je ke spolupráci vyzvat.

(Im)possible?

Téměř vše je možné.

Jen málo věcí je (ne)možných – neznamená to, že každá aktivita je pro všechny. Je však možné hledat cesty tak, abychom došli k vytyčenému cíli.

Locomotion!

Hýbej se, buď aktivní!

Pohyb je život aneb „Chvála pohybu“ – pokud není možné pohybovat ani na základě modifikací provádět samostatně, pak je možný s asistencí, popřípadě se hýbe okolí. Pohyb není jen lokomoce, ale lze jej vnímat i jeho duchovní nebo sociální rozměr. Důležité je nezůstat sám nečinný v prostoru.

Identify the qualities!**Nepodceňuj ani nepřeceňuj!**

Nepřeceňovat ani nepodceňovat. Hledat v žácích to, co jsou, a ne to, co nejsou. Mít přiměřená očekávání. Nepřipisovat jim vlastnosti, které nemají.

Take money!**Dobrovolnictví není nevolnictví! Brát odměnu za práci není nemravné.**

Dobrovolnictví není nevolnictví, zaměstnání není příživnictví. Být ochoten a připraven plnit podle možností a podmínek několik z pedagogických pracovních rolí a pozic. Někdy v pozici externího, jindy interního zaměstnance v pracovní-právním vztahu. Není nemorální požadovat za odvedenou práci finanční odměnu, a to ani formou DPP. Jedná se nejen o profesní (tedy profesionální) vztah s potenciálem kvalitně odvedené práce, ale často i legislativní nutnost.

Adaptability!**Hledej řešení, jak věci zvládnout, přizpůsobuj podmínky!**

Nehledáme důvody, proč ne, nýbrž hledáme řešení, aneb „Každý jedinec je výzva“ – programy upravujeme s ohledem na potřeby žáků a přizpůsobujeme podmínky.

Total safety!**Snaž se vždy zajistit naprostou bezpečnost všech zúčastněných!**

Bezpečnost je na prvním místě. Aktivita (programy, kurzu) musí být obsahově vhodně aplikovány, a to s ohledem na fyzické i duševní zdraví a potřeby žáků. Musí být přiměřené, motivující a inspirující, smysluplně vedené.

Education!**Stále se vzdělávej!**

Nespokojit se s tím, co vím – stále se vzdělávat. Pedagog v ITV na jakékoliv úrovni by měl mít přiměřené sebevědomí, ale zároveň si být vědom limitů svých profesních kompetencí, být pokorný. Nebýt přesvědčen jen o své pravdě, umět přemýšlet a někdy i pochybovat. Vzdělávat se, zjišťovat novinky, trendy, stejně tak jako umět přijímat konstruktivní kritiku a nápady ostatních zainteresovaných osob.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Bartoňová, R., & Ješina, O. (2012). *Individuální vzdělávací plán ve školní tělesné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Block, M. (2007). *A teacher's guide to including students with disabilities in general physical education (4th ed.)*. Maryland: Paul H. Brooks Publishing Co.
- Ješina, O. (ed.) (2020). *Metodické listy vybraných aplikovaných pohybových aktivit*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O., Bartoňová, R., Gebauer, A., Rybová, L., Kučera, M., & Vyhlídal, T. (2011). Konzultant aplikovaných pohybových aktivit jako poradenský pracovník pro školní tělesnou výchovu. *Česká kinantropologie*, 15(4), 95–106.
- Ješina, O. & Kudláček, M. (2007). Modifikace pohybových a sportovních her pro osoby s TP. In: M. Kudláček, O. Ješina, I. Machová, J. Válek. *Aplikované pohybové aktivity pro osoby s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O. & Kudláček, M. (2009). Modifikace pohybových aktivit pro participaci dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v integrované školní tělesné výchově. *Speciální pedagogika*, 19(3), 227–237.
- Ješina, O., Kudláček, M., Janečka, Z., Kukolová, P., Nekuřová, B., Němcová, D. & Štěrbová, D. (2011). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček M. (2008). *Inclusion of children with physical disabilities in physical education, recreation and sport*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček, M. & Ješina, O. (2013). *Integrovaná tělesná výchova, rekreace a sport*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček, M., Baloun, L. & Ješina, O. (2018). The development and validation of revised inclusive physical education self-efficacy questionnaire for Czech physical education majors. *International Journal of Inclusive Education*, published online. DOI: 10.1080/13603116.2018.1451562.
- Kudláček, M. & Ješina, O. (2008). *Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Válková, H. (2010). Kudy na to? O motorické kompetenci a principech adaptací v APA. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(2), 31–39.
- Van Coppenolle, H., et al. (2004). "Adapt" - *Společné evropské kurikulum základů aplikovaných pohybových aktivit a sportu osob se zdravotním postižením*. THENAPA [CD-ROM].

Pokyny autorům recenzované sekce

Publikační styl

Standard časopisu **Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi** je založen na publikačním stylu Americké psychologické asociace – *Publication Manual of the American Psychological Association*, 6th edition, 2008 (viz www.apastyle.org). Hlavním jazykem časopisu je **čeština**. Název článku, abstrakt a klíčová slova jsou publikovány také v angličtině.

Formátování textu

Soubor příspěvku musí být ve formátu souboru Microsoft Word (.doc nebo .docx). Text má jednoduché řádkování, je zarovnaný do bloku, používá dvanáctibodový font Times New Roman a všechny ilustrace, obrázky a tabulky jsou umístěny v samostatných souborech s vyznačením jejich umístění v textu. Maximální povolená délka příspěvku je 15 stran celkem (včetně obrázků, tabulek a případných příloh).

Abstrakt a klíčová slova

Doporučená délka abstraktu je 400 slov a nesmí přesáhnout 500 slov. Autoři musí uvést 3 až 10 klíčových slov.

Struktura příspěvku

Výzkumný článek musí být strukturován následujícím způsobem: ÚVOD, METODIKA, VÝSLEDKY, DISKUZE, ZÁVĚRY, REFERENČNÍ SEZNAM. Doporučená struktura teoreticky orientovaného článku: ÚVOD, CÍLE PŘÍSPĚVKU, VÝSLEDKY, DISKUZE, ZÁVĚRY, REFERENČNÍ SEZNAM. Názvy kapitol musí být napsány velkými písmeny a zarovnaný doleva.

Tabulky a obrázky

Tabulky a obrázky musí být zaslány v samostatných (zdrojových) souborech ve formátech .xls, .jpg, .tif apod. V textu bude uvedeno umístění každé tabulky a obrázku a jejich identifikace. Identifikace je zarovnaná doleva a sestává z popisku (např.: Tabulka 1, Obrázek 1) a názvu tabulky nebo obrázku pokračujícím na stejném řádku.

Referenční seznam

Reference jsou umístěny na konci příspěvku v abecedním pořadí a musí být v souladu s APA publikačním stylem (viz příklady). Pro reference nelze nikdy použít poznámky pod čarou. Pečlivě přezkontrolujte reference, abyste se ujistili, že jsou správně a zařazeny pouze v případě, že jsou citovány v textu. Kde je to možné, musí být uvedena URL adresa odkazující na referenci.

Příklady

NEPERIODIKA (knihy, závěrečné zprávy, monografie, brožury)

Autor, A. A., & Autor, B. B. (rok). *Název práce*. Místo: Vydavatel.

Např.:

Kudláček, M., & Ješina, O. (2008). *Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého.

ČÁST NEPERIODIKA (kapitoly knih, sborníky)

Autor, A. A. (rok). Název kapitoly. In A. Editor & B. Editor (Eds.), *Název knihy* (pp. strany). Místo: Vydavatel.

Např.:

Válková, H. (2008). Integrace v evropském kontextu. In M. Kudláček & T. Vyskočil (Eds.), *Integrace - jiná cesta II* (pp. 83-113). Olomouc: Univerzita Palackého.

PERIODIKA (články v časopisech)

Autor, A. A., Autor, B. B., & Autor, C. C. (rok). Název článku. *Název periodika, ročník*(číslo), strany.

Např.:

Janečka, Z., Štěrbová, D., & Kudláček, M. (2008). Psychomotorický vývoj a vývoj motorických kompetencí kongenitálně nevidomých dětí do 36 měsíců věku. *Tělesná kultura*, 31(1), 20-29.